15220

23 ޑިސެމްބަރު 1989 ދުވަހު ރައްޔިތުންގެ މަޖްލިސް [illegible] ރައްޔިތުންގެ މަޖްލިސްގެ

1989 ވަނަ އަހަރުގެ 3 ވަނަ ދައުރުގެ 3 ވަނަ ޖަލްސާއަށް ހުށަހެޅުނު ދައުލަތުގެ 1990 ވަނަ އަހަރުގެ

ބަޖެޓް [illegible] ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ މަޖްލިސްގެ [illegible]

މިބަޔާނަކީ، ޤާނޫނު އަސާސީގެ 95 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ
މަތިން، ފާއިތުވެދިޔަ އަހަރު ދައުލަތުން ކުރިއަށްގެންދެވުނު ކަންތައްތަކާއި، މިއަހަރުގެ ހިސާބު
ދައްކަވާއި، ކުރިއަށް އޮތް އަހަރުގެ ބަޖެޓް ހަމަޖެއްސުމުގެ މަސައްކަތްތައް ފެށުމަށްޓަކައި
ފޮނުއްވައި، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކަރުދާސްތަކުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ހުށަހަޅުއްވާ
ބަޔާނެވެ.

1990 ވަނަ އަހަރަށް ތައްޔާރުކުރި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް ހުށަހަޅުއްވަމުން މަޖިލީހުގައި

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްއުސްތާޛު މައުމޫން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް

ދެއްކެވި ވާހަކަފުޅު

(ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ 89 ވަނަ އަހަރުގެ 3 ވަނަ ދައުރުގެ 3 ވަނަ ޖަލްސާ)

(23 ޑިސެމްބަރ 1989)

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

الحمد لله رَبِّ العَالَمِين، وَالصَّلاةُ وَالسَّلام عَلىٰ
خاتم الأنبياء وَالمرسلين، وَعلى آله وأصحابه أجمعين

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް، މަޖިލީހުގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރުން،

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރުމަށްޓަކައި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް ހުށަހަޅުއްވައި ދެއްވުމުން، މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްގެ އެންމެ ދިރާސާކުރުމަށް، ކޮންމެ އަހަރަކުވެސް އަދާ ކުރަންޖެހޭ ވާޖިބެއް. އެގޮތުގެމަތިން މިފަހަރުވެސް އަހަރުގެ ބަޖެޓް އެކުލަވައިލުމުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް ހުށަހަޅާ ކޮންމެ އަހަރަކުވެސް ކުރިއަށް އޮންނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓް ހުށަހަޅަމުންގެންދާ

ވަޑައިގަތީ: މިއަހަރުވެސް އަތޮޅުތަކުގެ މަސްވެރިކަން މިއަހަރު އުފެއްދުންތެރިކަމާއި ތަރައްގީކުރުމަށް ޖެހެއެވެ.

އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީގެ ބާރުގެ ރަށްރަށުގައި މަސައްކަތްތައް ފެށުނު، 1980 ގެ

އަހަރުތަކުގެ ނިޔަލަށް ދާއިރާގައި، މިދާއިރާގެ ތަރައްޤީއަށް ބޭނުންވާ ފަހިކަން އޮތީ ރާއްޖޭގެ ހާލަތު

ސަރުކާރުން ފަރާތުން ހަމަ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ފަހިކޮށްދެއްވީއެވެ. އެގޮތުން ރާއްޖޭގެ ރާއްޖެއަށް

ވައިރޯޅިތައް ވަނީ، ސަރުކާރުން މިސަރުކާރުގެ ކުރިމަތީގައި ރައްޔިތުންގެ މުސްތަޤުބަލަށް الله سبحانه وتعالى

އަތޮޅުތަކަށް ދެއްވި ސަރުކާރުން ދެއްވާފައިވާ މަސައްކަތް އަތޮޅުތަކުގެ އުންމީދެއް ވާގިވެރި

ކަމުގައި ދެކެވޭ އަތޮޅުތަކުގެ އަހަރު ހަމަވާ ކުރިއަށް އަރާފައިވެއެވެ.

ރާއްޖޭގެ ބޮޑުބަޔަކީ މަސްވެރިންނާއި ދަތުރުވެރިންނެވެ. މަސްވެރިކަމުގެ ނޫނީ ހިސާބު

ކުރުމުގެ ވަނީ، ރާއްޖޭގެ ގެ ގޮތުން، އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީގެ ދާއިރާގައި ދާއިރާގައި ހާލަތު ކަމާ

އެކު ކުރިއަށްގެންދިޔުމަށް ބޭނުންވާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ފަރުމާކުރެވުނެވެ. އަދި އެކަންކަމުގެ ގޮތުން

ވިޔަފާރި ކުރިއަރުވައިދޭ ދިރިއުޅުމުގެ ދާއިރާގައި ރަށުގެ ރައްޔިތުންގެ ފައިދާއަށް ފަރުމާކޮށް އެގޮތުން ކަމުގެ

ތަރައްޤީގެ ހަމަތަކާއި ދާއިރާގައި މަސައްކަތް ކުރަމުންދާ ކަމުގެ ތެރެއިން ދާއިރާގެ ތަރައްޤީ ދާއިރާ ހުރިހާ ތަރައްޤީ

އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުމުގެ ކުރިއަރުވާ ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި ސަރުކާރުގެ ދާއިރާގެ ވަނީ ފަހިކޮށްދީފައެވެ. އެގޮތުން ކުރިއަށް

އަތޮޅުތަކުގެ، މާލެ ނޫނީ ކަމުގެ އަތޮޅުތަކުގެ ރަށްރަށުގެ މުއައްސަސާތައް ބިނާކޮށްފައިވޭ ތަރައްޤީ

ކުރުމަށް. ތަރައްޤީ ދެއްވުމަށް މަސައްކަތް ކުރުމުގެ ދާއިރާގައި ހުރި ސަރުކާރުގެ ދާއިރާ ބޭނުންތަކާ

ކުރުމަށް ކުރިއަށް. ބޭރުގެ އެހީއާއެކު، އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީގެ ފުރުޞަތު ފަހިކުރެވިއްޖެ ރައްޔިތުން

ވަރަށް އިޤްތިޞާދީ ދާއިރާގެ ކުރިމަތީ ތަރައްޤީ ހޯދިއްޖެ. ދަރިން ތަރައްޤީގެ ކަމަށް އެންމެ ބޮޑު ދާއިރާތަކެވެ

ސަރުކާރުން. އަދި އަތޮޅުތަކުގެ ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުގެ ދާއިރާތަކުގެ މަސައްކަތް ފުރުޞަތު ހޯދުމަށް ސަރުކާރުން ފަހިކުރީ.

އަދި: އަތޮޅުތަކުގެ ރާއްޖޭގެ ބޭނުންތަކާއި ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ބޭނުންވާ ރަށްރަށުގެ ދިރިއުޅުން ބޭނުން

ކަމަށްވާތީ، މިދާއިރާގެ ދަރިވަރުން އަތޮޅުތަކުގެ ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް އެކުލެވޭ ގޮތަށް ކަމަށް ގަބޫލުކުރެވެއެވެ.

މިގޮތުން ދަރިވަރުން، ދަރިވަރުންގެ އެހެން ތަރައްޤީގެ ކަރުދާސް ތަރައްޤީ ވެރިކަމުގެ ބޭނުމީ ގޮތުން

ބަހާ ދިރުވުމަށް ވަރަށް ބޮޑު ތަނެއް އުނދަގޫވިއެވެ. އަދި ގަސްތު ފެށުނީ ދިރިއުޅުމުގެ ނިޝާނީތަކެވެ
ރާއްޖޭއާ އެންމެ ކައިރި ރަށްތަކުގައި 400 އަހަރު ކުރިން ދުނިޔޭގައި، މާސިންގާ ފުރުސަތުގެ ގޮތުގައި
ފަތިފަތިން އެތެރޭގެ ކުރިކުރި ރަށްތަކެއްގައި. ދުނިޔޭގެ ކުރީގެ ރަށް ތަކުއްޔަ
ދިރުން އަދުގެން ކަންތައް ހަރަދު ހިމާޔަތްކުރުމަށް އިސްތިލާހުގެ ބޭނުން ކުރެވިފައިވާ ގޮތުން
ވައި، އެހެން ތަރުތީބުން އަދާކުރުމުގައި، ކަންތައް ހަރަކާތްތެރިވުމުގެ ސަބަބުން ވެސް ބައިވެރިވެފައިވާ. ކަންތައް
ހަރަކާތްތަކުގައި ފެށުމަށް ދިރާސާ ކުރުމުގެ ސަބަބުން، ޤައުމީ ކަމުގެ އެހީތެރިކަން ދީފާ
ވަޒީފާ ކަމުގެ ފުރުސަތު. ބޭނުންވާ ހަރުކަށި މަޢުލޫމާތު ކަމުގައި، ތަރުތީބު އާދައިގެ ބަދަލުގައި
އެކުއެކި ގޮތްގޮތަށް ނިޒާމް ކުރުމުގައި، އެފަދަ ދިރާސާ އެކުލަވާލުމުގެ ކަމުގައި ހިސާބު ހަރަކާތް
ރޭވުމުގައި، އެގޮތަށް ސަރުކާރުގެ ވަޒީފާތަކުން ފައިދާވެފައިވެއެވެ. ރާއްޖޭގެ ބޮޑުތަކުގައި ވެރިކަން ކުރެވޭ
ގޮތުގައި މުސްލިމުންނަށް އަރިހުން ފެންވަރު ނިޒާމުގެ، އެކަށީގެން އެއްގަމުގައި މަޢުލޫމާތު ކަމުގައި ހުރިގޮތް
ތަރުތީބުގެ ދުވަސްވަރު ބޭނުންވާ ބޮޑުބޮޑު ކަމުގައި ހަރަކާތްތެރިވުމުގެ ކަމަށް ޢާއްމު ޙާލަތުގައި ދިރުން
މަޢުލޫމާތު. މިކަން ކުރުމަށް ތަރުތީބު ފަރާތްތަކުން އެކަށައަޅައިގެން ދިރާސާކުރާ ކަމުގައި އެތައް ބޭފުޅެއް.
މާލޭގައި އެހެނިހެން ދިރާސާ ކުރުމުގެ ސަރަހައްދުގެ ހިދުމަތް ތަރުތީބު ގެނައުމަށް ހިތްވަރުދީފައި، އިދާރީ ބާރުތައް
ދިރާސާ ކުރުމުގެ ބޭނުން ކުރެވޭނެ. ހަރަކާތްތައް، އަދި އެކަން ދިރާސާގެ ބޭނުމަށް ސަރަހައްދު
ކަން ދުވަސް ޖެހިފައިވާ ރާއްޖޭގެ އަދި އެހެން ކަމުގައި މީހުންގެ ތަރުތީބު ހިފެހެއްޓުން ވަރަށް
ކުރުން. އެއީ ފަސް އަދި ކަމަށް ގޮސް ހުރި މަސައްކަތް ޢަމަލުކުރުމުގެ ހިސާބުން ވަޒީފާ ދިނުން
އިޖުތިމާޢީ ހާލަތު ފުދޭނެ މިހާރު ކަންކަމުގެ ފަރާތުން ކަމެވެ.

އިސްލާމީ ކަމުގައި ދުނިޔޭގެ ތަރުތީބު ސަރުކާރުގެ ބަޔާން

ތަފްސީލު ސަރުކާރުގެ ދިރާސާ ވަޒީފާ ބޭނުން ކުރެވޭ. ކަމަށް އަދި މިކަމުގެ ދުވަސްވަރު
ފަރާތުން، ކަމަށް އެހެން ކަމުގެ ކަންކަމުގައި އަދި އެކަމުގައި އިސްލާމީ ކަމުގެ ޢާއްމު
ދިރާސާކުރުން. މިގޮތަށް ބައެއް ކަންކަން ބާރުތަކުގެ ކުރީގައި ދިރާސާ، އެކަން
ބައި ކަންތައްތަކުގެ މުޅި ބާރު ކަމުގެ ދިރާސާ ކަންތައްތައް ކަމެވެ.

މިކަން ކުރުމުގެ ކަމުގައި ދިރާސާ، އަދި މިކަމުގެ ބަހުރު

އުފެއްދުންތެރިކަމުގެ މިންވަރު، މިރާއްޖޭގައި ވޭތުވެދިޔަ 10 ވަރަކަށް އަހަރުގެ ތެރޭގައި، މެދު މިން ގޮތުގައި ވަނީ ސަތޭކައަކުން 10 ގެ ނިސްބަތުން ކުރިއަރާފައި: މިފަދަ ތެރޭގައި ވަރަށްގިނަ ކުރިއެރުންތަކެއް ހޯދިފައިވާ އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުމުގައި މުޅިން ހުސް- ކަމަކަށް ނުވާނެ. ތަފާތުތަކުގެ ސަބަބުން އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުން ހުރިހާ ބަޔަކަށް ހިއްސާވެ- ނުވާ ސަރުކާރުން އެކި ރަށްރަށް އާބާދީ ތަރައްޤީ ބަލައިގެން ސަބަބުތަކާ އެކު، ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުމުގެ ބާރު ފަރާތުން ބޮޑު ތަފާތުތަކެއް އަޅުގަނޑު ދެކެމުންދާ ފަދައިން ކަމަށް.

އަޅުގަނޑު މިއަހަރު ހުށަހަޅާ ބަޖެޓަކީ ގިނަ ކަމަކަށް ކުރިއެރުމުގެ ބާރު

މި ހުރިހާ ބަޖެޓަކީ، މިގޮތުގެ އަދަދު ކުރިއެރުން ތަރައްޤީ ކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ހުރިހާ ފަރާތަކާ ބަޖެޓާއި ދުއްސު ދީފައި ވާ ކަމެކެވެ. ހުރިހާ ބަޖެޓެވެ. އެކިއެކި އަދަދުތަކުގެ ތެރެއިން ހިސާބުކުރުމަށް، މަޤްޞަދަކީ ހަމަ އެކަމަށް ޓަކައި. ދެކެނުކުރެވޭ، އިޖުތިމާޢީ އަދި އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުމުގެ ސަރުކާރުގެ ކުރިއެރުމާ ހަމަހަމަ ގޮތަކަށް ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް އިސްކަންދީ ބަދަހިކުރުން.

މިއަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި، ސަރުކާރުން ދެކޭ އިސްކަންދޭ ކަންތައްތައް ހިމެނޭ: ދާއިމީ ތަރައްޤީގެ ބޭނުންތަކަށް ވަޒީފާއަށް ޚަރަދު ކުރުމުގެ ހަރުދަނާ ސިޔާސަތު ސަރުކާރުގެ ހިންގުމުގެ މުއައްސަސާތަކުގެ ކުރިއެރުން. ސަރުކާރު ޚަރަދުތައް، އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ކުރިއެރުމަށް ދުރުން ބޭނުން ހުރި ބޭސްފަރުވާ އާއި އިނގިރޭސި، އަޅުގަނޑު ދެކޭ ކުރިއެރުމުގެ ތަރައްޤީގެ ވަސީލަތްތައް ދިރިހުރި ހަމަހަމަކަމުގެ މަޤްޞަދަކީ: އަޅުގަނޑު ދެކެނީ ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ފުރުޞަތު ލިބިދޭ ކޮންމެ އެކިއެކި މަސައްކަތްތައް ކުރުމުގެ ތަޢުލީމީ ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުން، އެއީ ދިރިއުޅުމުގެ ހުރިހާ ދާއިރާތަކަށް ބޭނުން. ހަމަހަމަކަމުގެ އަޅުގަނޑު ދެކޭ ދިރިއުޅުން އެކަށީގެންވާ އިސްކަމެއް، އަޅުގަނޑު ދެކެނީ ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުން ހިމާ ފުރިހަމަކޮށް އެކަށީގެންވާ ތަރައްޤީ ހޯދައިދިނުން.

މިއަހަރުގެ ބަޖެޓުގެ ކަންތައްތަކަށް ކުރިއަށް ދެކެވޭ ދާއިރާގެ ގޮތުން ސަރުކާރުގެ

ބަޖެޓުން ހިނގާދާނެ ކުރިއެރުމުގެ ތަރައްޤީ، ބޭރުގެ އެހީ ހޯދުމުގެ ސިޔާސަތު ބަދަހިކުރުމަށް

ޖަޕާނު ސަރުކާރާއި ދެމެދުގައި ކުރެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކުރުވުމުން. މިގޮތުން ކުރުވުން ކަންތައްތަކާ ބެހޭ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވުނުން ދަރި
ސަރުކާރުގެ އެހީގައި މާލޭގައި އިމާރާތްކުރުން ހުއްޓިފައިވާ ކަމަށްވާތީ ސަރުކާރުން ހުއްދަ ދެއްވުން. މި
ސަރުކާރު އިމާރާތް ކުރުމުގެ ފުރަތަމަ ބައިގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅިފައި 46 މިލިޔަން ރުފިޔާ ހަރަދުވި.
އެއީ ޖަޕާނުގެ ހިލޭ އެހީ. މިގޮތުން ހާއްސަ ބައެއް ގޮތުގައި މަޝްރޫއުގެ ފުރަތަމަ ބައިގެ
ކުރުމަށްފަހު، މަޝްރޫއުގެ ދެވަނަ ބައި ފެށުމަށް ތަރައްގީކުރުމަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ ކަނޑައެޅިފައިވާނެއެވެ
ފަސް ހަތަރު ބައިން، ސަރުކާރުން އެކަން ދަނޑިވަޅުގައި. އަދި މިހާރުވެސް އެމަސްއޫލިއްޔަތު
މަސައްކަތް އެބަ ހިންގަމުން ގެންދަނީ އެބަހީ. އަދި މިދާއިރާގެ ދިރާސާ ކުރުން
އެބޭ ގޮތުގައި ބައްޓަމެއް ހުށަހަޅާފައިވާ ދާއިރާގެ ކަމުގެ މަސައްކަތްތައް،
ދިރާސާ ކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ދާއިރާގައި ކުރިއަށް ގެންދާ މަސައްކަތް ފެށުމަށް މިހާރު ވަނީ
ހަމަޖެހިފައި. އެބޭފުޅުންގެ މަސައްކަތް ބޭނުންވާ ބައެއް ތަކެތި މިހާރު ހޯދަމުން.

ކުރުމުގެ މައުލޫމާތު ދިރާސާ ސާއިރީ ދާއިރާގެ ދިރާސާ ކުރުމަށް ބަލާއިރު އެ
ދާއިރާއަށް ސަރުކާރުން ހަމަޖެހުނު. މިދާއިރާ ސަރުކާރު ދާއިރާ މިގޮތުން ހުރި،
ވަރަށް ބޮޑު އަހަރުތަކެއް ކުރުމުން، މާލޭގައި ހުރި ސަރުކާރު ބިމުގެ ބައިތަކުގެ ބައިވަރު،
ހަރުދަނާ ގޮތުގައި މުއާމަލާތު 4 ހާސް ފޫޓުގެ ހިސާބުން ދަނީ. މާލޭގައި ސަރުކާރު ބިމުގެ
ބައިތަކުގައި އަދަދު އެގޮތަށް އިމާރާތްކުރުމަށް މިހާރުވެސް ހުށަހެޅިފައިވާ ބިންތަކުގައި. ސިޓީ
ހުށަހެޅިފައިވާ ވަޒީފާގެ ދާއިރާ ކުރުވުމުގެ ފަރާތުން މަސައްކަތް ކުރުމުގެ ވަގުތު ބައިތަކެއް
ހިމަނައިގެން ކުރުމުން ކުރެވުނު. ހަމައެކަނި ބޭފުޅުން ބިމުގެ ބައިތަކުގެ ހަމަޖެހުނު ބައި
މާލޭގައި ހުރުމުން ދަނީ، މާލޭގައި ފާހަގަކުރެވޭ ކަންތައްތަކެއް ކުރިއަށް
ގެންދަވާނެއެވެ. ސިޓީ ދަށުގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތު، ސިޓީ ހެލްތު ކުރީ ކަން
އިތުރު ދުވަސް މަސައްކަތް ދަނޑިވަރު ކުރިއަށް.

ހަރަކާތްތަކާއި ދިރާސާގެ ކުރުއްވުން މައްސަލަ ގެންދަވާ، ރާއްޖޭގައި
އެންމެ ފަހުގެ ހިސާބުތަކުން ކުރުވުމުގެ ކަންތައް ކުރަން އޮތް. މަސްވެރި ކަމާ
ބެހޭ ގޮތުގައި އަދަދު ގިނަ މިންވަރަށް އިތުރު ފައިދާ ލިބޭ ގޮތަށް ކުރުމަށް، އިތުރަށް

އެދުރާއިރާ ފުޅާކުރުމަށްފަހުގެ އެހެނިހެން ވިޔަފާރިގެ ސަބަބުން، އަދި ބަޖެޓުގެ
އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުމުގެ މިންވަރު ހިފެހެއްޓޭނެކަމަށް އަންދާޒާކުރެވޭ.

ހަމަ! ޓޫރިޒަމް ކަމަކީ އަންގަރަޒީ ގޮތުން ދެކޭ ކުރިއެރުމުގެ ދާއިރާގައި ކުރުމުން
ކުރަމުންދާއިރު ޓޫރިޒަމް ކަމެވެ. އަދި ޖަޒީރާތައް ޓޫރިޒަމް ދާއިރާއަށް މިގޮތަށް ބަޔާން ބަދަލު
ތަކެއް އައިސްފައި. ޓޫރިޒަމް ކުރިއަށް ދިޔަ ދުވަސްތަކުގައި، ޓޫރިސްޓުން އަތޮޅުތަކުގައި ތަރައްޤީއަށް ފަދަ
ބަޔަކު ދެކެމުންދާކަން މިހާރު އިޤްތިޞާދުގެ ހިސާބުގައި. މިހާރަކީ ރިސޯޓުތަކުގެ ޖާގަ ދޮރުތަކާއި ބޭނުން
ހުސްވި އަތަކާއި މިއިގެ ބޭނުން ދަށަށް އަތަރިޔާ ވަޒީފާއާއި ސަރުކާރުގެ ޚިދުމަތްގަނޑައި ޓޫރިޒަމްގެ
ދާއިރާގެ ބަދަލުތަކެއް ކުރުމުގެ ދިރާސާކުރި. އެދާއިރާގެ ޓޫރިސްޓުންނަށް ކުރެވޭ އަދަދާއި މުޅި
އަތޮޅުތެރޭގެ ހުރިހާ ރަށްރަށުގެ ބަޔަކު މިގޮތަށް ޖަހައިގެން އިތުރުވެފައި.

ޓޫރިޒަމްގެ ދާއިރާއަށް އަރަ ނަމަވެސް ދުވަހުގެ ބަދަލުތަކުގެ ކުރުމުގެ ތަފާތު ވީހާވެސް މިހާރުވެސް
ކުރިއަށް މުޅި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުރިއެރުމަށް. ޓޫރިޒަމްގެ ދާއިރާ ތަރައްޤީކުރުމުގެ ދަރަޖަ ފަދަ ވަރަށްބޮޑު ދަރަޖައަށް
އިތުރު ކުރުމުގެ. އެބޭފުޅުން ބޭނުންވާ އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުމުގެ މިންވަރު ހިފެހެއްޓުމާ-
ގުޅޭ ޓޫރިޒަމްގެ ދާއިރާ ޕްލޭން ކުރިއަށް ގެންގޮސް މިންވަރު ކަމުގައި ދަންނަވަން
ޖެހޭ.

ބަޖެޓުގެ ދާއިރާއަކީ އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން ހަރަކާތް ތިޔެން ބުރަދާއިރާ
އެއް. ބަޖެޓް ޚަރަދުގެ ވަސީލަތްތަކުގެ ކަންކަމުގައި ތަފާތު ވިޔަފާރިތައް،
ވަރަށް ބޮޑު ބަޔަކަށް އެއްބަސްވުމަށް އަމާޒު ބަޖެޓްގެ ޚަރަދު
އިތުރުވަމުން ދިޔައީ. ބަޖެޓުގެ ދާއިރާގައި މިހާރު އިންފްލޭޝަން ކުރިއެރުމުގެ، ހާ
ބަޖެޓް ރިޒާވް ބަލަން، ހިސާބުތަކާއި ބޭއަޅަ ރިޒާވް އިތުރަށް ގަދަ
ކުރުމަށް. ބަޖެޓްގެ ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގެ އަތުރައިގަނޑު އިތުރު ކުރެވޭނެ މިހާރު
ދަށް ގެނުވުން. އަދި އެ ސަރުކާރުގެ ބޭއަޅަ ރިޒާވް މިހާރުވެސް، ހިއްސާކަ
ކުރިއަށް ގެންގޮސް ފަހަރު ކުރަމުންދާ ކާޑުކޮށް އަހަރު 2000 އެހާރު

އިތުރުވެގެންދާނެ.

1988 ވަނަ އަހަރު ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ދާއިރާގައި ކުރިއަރަމުންދިޔަ ގޮތް

1988 ވަނަ އަހަރަކީ އިޤްތިޞާދީ ދާއިރާއިން ރާއްޖޭގެ ކުރިއެރުން ފާހަގަ ކުރެވުނު އަހަރެކެވެ. އެއަހަރު ރާއްޖެއަށް އައި ޓޫރިސްޓުންގެ އަދަދު ކުރީ އަހަރަށްވުރެ ސަތޭކައަކުން 18.5 އިތުރުވެ. ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދާއިރާގައި ކުރީ އަހަރަށްވުރެ ބޮޑަށް ލިބުނު އާމްދަނީ ސަތޭކައަކުން 25.7 އިތުރުވެ. މަސްވެރިކަމުގެ ސަރަހައްދުން، އިޤްތިޞާދީ އުފެއްދުން ބޮޑުވެފައި ވަނީ ސަތޭކައަކުން ... އިތުރުވެ ... ޖެހިފައެވެ.

1988 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓް

1988 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ހިނގި ޚަރަދުގެ މުޅިޖުމްލަ އަކީ ރިކަރަންޓް ޚަރަދާއި ޑިވެލޮޕްމަންޓް ޚަރަދާއި ލޯނުތަކުގެ ... ޖުމްލަ 441.6 މިލިއަން ރުފިޔާ. މިއީ ކުރީ އަހަރަށްވުރެ 17% ބޮޑު ... ރިކަރަންޓް ޚަރަދު ... ބަޖެޓްގެ 2 ން ... 1988 ވަނަ އަހަރު ... 486.1 މިލިއަން ރުފިޔާ. މިއީ ކުރީ އަހަރަށްވުރެ ސަތޭކައަކުން 16 އިތުރުވުމެއް ... 44.6 މިލިއަން ރުފިޔާ ... 1988 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ... 2 އަހަރު ... ބަޖެޓް ... ސަރަހައްދުން، ... އިތުރުވެގެންދާނެ.

1988 ވަނަ އަހަރު ސަރުކާރުން ... އެއް ... ކުރީ އަހަރަށްވުރެ ... އެއްވަރަށް،

ކަސްޓަމުން. އެގޮތުން ރިޕޯޓުވެފައިވަނީ 138 މިލިއަން ރުފިޔާ. އެއީ އެއަހަރު ދައުލަތަށް ލިބުނު އާމްދަނީގެ (ރެވެނިއު) ސަތޭކައަކުން 28.

މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސުން، ޓްރެޜަރީ ބިލްސް ގޮތުގައި ދޫކުރި 40.6 މިލިއަން ރުފިޔާ. އެއީ 1987 ވަނަ އަހަރު ދޫކުރި އަދަދަށްވުރެ ސަތޭކައަކުން 25 އިތުރު އަދަދެކެވެ. ސަރުކާރުގެ ޓްރެޜަރީ ބިލްތަކާއި އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުގެ ޓްރެޜަރީ ބިލްތަކުގެ ބާކީ އޮތުމުން ރިޕޯޓުވެފައި ވަނީ 25.6 މިލިއަން ރުފިޔާ.

ސަރުކާރުގެ ވިޔަފާރި ހިންގާ ތަންތަނުގެ ތެރެއިން؛ އެންމެ ބޮޑު ފައިދާއެއް ދައުލަތަށް ލިބިފައިވަނީ، ސްޓޭޓް ޓްރޭޑިންގ އޯގަނައިޒޭޝަނުން 25.2 މިލިއަން ރުފިޔާ. މިއީ ކުރީ އަހަރަށް ނިސްބަތުން ބަލާއިރު 25% އިތުރު އަދަދެކެވެ.

ބޭރުގެ އެހީގެ ގޮތުގައި 1988 ގައި ލިބިފައިވަނީ 19.2 މިލިއަން ރުފިޔާ. ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތަކަށް ލިބުނު ލޯނުގެ އަދަދަކީ 82.1 މިލިއަން ރުފިޔާ.

1988 ވަނަ އަހަރުގެ ޚަރަދުގެ ތެރެއިން އެންމެ ބޮޑު ޚަރަދު ހިނގާފައިވަނީ އިޖުތިމާޢީ ތަރައްޤީއަށް ޚަރަދުކުރުމަށް. އެގޮތުން ހިނގާފައިވަނީ 165.3 މިލިއަން ރުފިޔާ. މިއީ މުޅި ބަޖެޓް ޚަރަދުގެ ސަތޭކައަކުން 37. މިބައިގެ ތެރެއިން އެންމެ ބޮޑު ޚަރަދު ހިނގާފައިވަނީ ޖުމްހޫރީ ވަޒީފާއަދާކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް ދޭން ޖެހޭ ޚަރަދަށް. އެގޮތުން ހިނގާފައިވަނީ 58 މިލިއަން ރުފިޔާ. އެއީ މުޅި ބަޖެޓް ޚަރަދުގެ ސަތޭކައަކުން 13. މި ޚަރަދު ފުރިހަމަކުރުމަށް ލިބިފައިވަނީ މާލީ ދާއިރާއިން ފަސްގަނޑުގެ ބޭނުންކުރުމުގެ ބައިތައް، ވަގުތީ ގޮތުން ދިނުން، ތަރައްޤީ ބޭނުން ތަރައްޤީ ކުރުމަށް ރިޕޯޓުވާ ބޭރުގެ އެހީ ލިބުން. މިއާއި ގުޅިގެން 43 މިލިއަން ރުފިޔާ ހިނގައި. ވަޒީފާގެ ގެއްލުންތަކަށް އެހީވުމަށް ދައުލަތުން ފައިސާ ދޫކުރުމުން 1987 ވަނަ އަހަރު އަދަދަށް ޒިޔާދަވެފައި ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތް ދުވަހުން ދުވަހަށް ޖާގަ ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުގެ ތަރައްޤީ ވެފައި ވަނީ 1988 ގެ ތެރޭގައި. މިއަހަރު މުޅި ތަރައްޤީ އަށް ހިނގާފައިވާ ބަޖެޓް މައުލޫމާތު

2ށް އެރިފައިވާކަން ފެނެއެވެ. ބޭރުގެ ބަޔަކަށް ޚަރަދުކުރެވުނު ފައިސާއިން، މުސާރައާއި އުޖޫރައަށް، 1988 ގައި 50.9 މިލިއަން ރުފިޔާ. ނަމަވެސް މުޅި ބަޖެޓުގެ ސަތޭކަބައިކުޅައަކުން 11.5 ޚަރަދުކުރަން ހިނގާފައިވާ ޚަރަދުތަކުގެ ތެރެއިން 40 މިލިއަން ރުފިޔާ. އެހެން ނަމަވެސް އަދި [illegible] ތަރައްޤީއަށް، ތަރައްޤީއަށް ހިނގާފައިވާ ޚަރަދުގެ ޖުމްލަ އަދަދަކީ 39.9 މިލިއަން ރުފިޔާ. ނަމަވެސް މުޅި ބަޖެޓުގެ ސަތޭކަބައިކުޅައަކުން 9.

ރާއްޖޭގެ [illegible] 118.6 މިލިއަން ރުފިޔާ ޚަރަދުކުރެވިފައިވާ. [illegible] ޚަރަދުކުރެވިފައިވާ [illegible] އެއީ 78.7 މިލިއަން ރުފިޔާ، ނަމަވެސް މުޅި ބަޖެޓުގެ ޚަރަދުގެ ސަތޭކަބައިކުޅައަކުން 18. [illegible] ހިނގާފައިވާ ޚަރަދަކީ 32.3 މިލިއަން ރުފިޔާ. އެއީ މުޅި ބަޖެޓުގެ ސަތޭކަބައިކުޅައަކުން 7.3

ދިފާޢީ ބާރު [illegible] ޚަރަދު 98 މިލިއަން ރުފިޔާ އަށް އަރާފައިވާ. އެއީ މުޅި ބަޖެޓުގެ ސަތޭކަބައިކުޅައަކުން 22 . މިބައިގެ ދަށުން [illegible] ޚަރަދަކީ ހިނގާފައިވާ 46.2 މިލިއަން ރުފިޔާ. [illegible] ހިނގާފައިވާ ޚަރަދަކީ 26.6 މިލިއަން ރުފިޔާ. [illegible] 2 [illegible] ވެފައިވާކަން ފެނެއެވެ.

ތަޢުލީމާއި [illegible] ހިނގާފައިވާ 59.6 މިލިއަން ރުފިޔާ. [illegible] (މިނިސްޓްރީ [illegible]) [illegible] ، [illegible]

ހަމަގައިމުވެސް މިދިޔަ އަހަރު ދަރަނިވެރިވުމުން ދެއްކީ ޕީ.ޖީ.ޕީގެ ނިސްބަތުން ބޮޑުކަމުގައި ވިއްޔާ
ސަތޭކަ އަހަރުން 4.4 . މިއީ ޑޮލަރުގެ ބައެއް ގައުމުތަކަށް ބަލާއިރު ދަރަނިވެރިކަން އެންމެ ދަށްކަމެވެ
ގޮތުގައި، ދަރަނި އަދާކުރުމުގެ، އެކްސްޕޯޓްގެ ޕީ.ޖީ.ޕީ މިންވަރުން ބޮޑުވާގޮތުގެ ސަތޭކަ
އަހަރުން 20 ނުވަތަ 25 . ތަޢުލީމީ ހިސާބުގައި މިއީ ސަތޭކަ އަހަރުން 4.4 . މިއީ
ބަޖެޓް ބޮޑުވުން ކުރިއަށްދާ ދަރަނިވެރިވުމަށް ބޭނުން ކުރެވުނު މުދަލެއް ހިނގުމަށް
ބޮޑުވުމު ސަތޭކަ އަހަރުން 5 . އެއީ ރާއްޖޭގެ ދަރަނިއަށް ކުރެވޭ ދައުލަތުގެ ތަރައްޤީއަށް އެކުރެވުނު
ގޮތުގެ ނިސްބަތުން ގާތުގައި ޚަރަދު ކުރެވުނު ކަމެއް އޮތްކަން ދަރަނިއަދާ އަދަދުތަކެވެ.

1989 ވަނަ އަހަރު އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީއާ ބެހޭގޮތް

ފާއިތުވި 1988 ވަނަ އަހަރަކީ، ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީއަށް ވަރަށް
ފަހި އަހަރެކެވެ. އިޤްތިޞާދީ ހަރަކާތްތަކާއި، އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުމުގެ މިންވަރު 1989
ގައިވެސް މިހެން ދިޔުމަށް އަހަރުގެ ދަތިތަކާއި ބޭރުގެ ހާލަތު ގެނެސްދެވޭނެއެވެ. ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ
ތަރައްޤީއަށް މިހާރު އެންމެ ބޮޑު ބުރަ ބާރުކުރަނީ، ބޭރުކަމެވެ. މިހެންވާ އަހަރު ނުވާއިރު
ބޭރުން ބިން އަދި އަދަދު މިދިޔަ އަހަރުތަކުގެ ސަތޭކަ އަހަރުން 2 އިތުރުވާނެކަމަށް ލަފާ
ކުރެވެ. އާދު، އަތޮޅުތަކުގެ ކުރީން އިޤްތިޞާދު ކުރިން، މިއަހަރުގެ ކުރީގެ ދުވަސްވަރު ކުރެވުނު
ތަރަކީ ކުރީ އަހަރުތަކުގެ، އެއްވެސް ދަތިތަކުގައި ހުރި ބޭރުގެ އަދަދު ތަނުކުރެވުނު
މަދުކަމަށް. އެހެން ނަމަވެސް އަހަރުގެ ވަގުތުތަކުން ދިޔައިރު އެކަން ހަމަ ބިނާކުރަން ހިނގައްޖެ.
މިއަހަރުވެސް ކުރެވޭ އަހަރު ނިމުމުގައި މިދިޔައަހަރު އަދިވެސް ސަތޭކަ އަހަރުން 2 އިތުރު
ވާނެކަމަށް. މަސްވެރިކަމަށް ބަލާއިރު، 1988 ވަނަ އަހަރުގެ ބޮޑު މަސްކަނޑު ދިމާވި ދަތި،
30 މިލިއަން އޮގަސްޓު ޑޮލަރު. މިއަހަރު އެކުބޭރުގެ ނިޔަލަށް 26 މިލިއަން އޮގަސްޓު ޑޮލަރު
ދިމާވީ ކަމަށް ހިސާބުކުރެވޭ އަދަދެވެ. އެހެންނަމަވެސް މަހުގެ ބޮޑު ބޭރު ކުރެވޭ ދިމާވި ސަލާމަތު
މިއަހަރުގެ ނިޔަލަށް ޖެހިދާނެ ކަމަށް ލަފާކުރެވެ.

1989 ވަނަ އަހަރު ހިނގަމުންދާ ބަޖެޓީ މަޝްރޫޢުތައް:

1989 ވަނަ އަހަރު ހިނގަމުންދާ ބައެއް މަޝްރޫޢުތަކަކީ، ކުރިންވެސް

ރިސަރޗުން އަންނަ މަޝްރޫޢުތަކުގެ ތެރެއިން ބައެއް. މީގެތެރެއިން ބައެއް މަޝްރޫޢު ވަނީ މިއަހަރުތެރޭގައި ނިމިފައި. އަދި އަލަށް ފެށުނު މަޝްރޫޢުތައް ކުރިއަށްގެންދިއުމާ އެކު، އަލަށް ފަށަން ގަސްތުކުރާ މަޝްރޫޢުތަކަކީ ސަރުކާރުގެ، އެހީތެރިކަމާއި ގަކަ ދުރުވެރު މިހާރު ދަނީ މަސްވެރި ކުރިއެރުވުން. ތިރީގައި މިދަންނަވާލަނީ މިއަހަރު ތެރޭގައި ރިސަރޗުން ދާ ބައެއް މަޝްރޫޢުތައް

2 ވަނަ މަސްވެރިކަމުގެ މަޝްރޫޢު

މަސްވެރިކަމީ ރާއްޖޭގައި ރިސަރޗުކުރާ އިޤްތިޞާދީ މަސައްކަތް ކަމުގެ ތެރެއިން ސަރުކާރުން އެންމެ ބޮޑު އިސްކަމެއް ދިނުން ތަރައްޤީކުރުމަށް ޚާއްސަ މަސައްކަތް ކުރާ އެއްކަމެކެވެ. މިގޮތުން އެންމެ ކުރީގެ ތަރައްޤީ ދިނުމަށް ރާއްޖޭގެ ރާއްޖެތެރޭގެ ދިރިއުޅުމުގެ އާމްދަނީ ބޮޑުކުރުމަށް ބޭނުންވާ މަސައްކަތެވެ. އަދި އެތަކެއް ފަހަރު ނަގައިން އެންމެ ބޮޑު ފައިދާ ލިބުނު މަސައްކަތުގެ ވެސް. އެއްވެސް ކުރުމުން ރާއްޖޭގެ ނަރު މުސައްކަތް ކުރާ ކުރުގެ ގެއިން ކުރާ މަސައްކަތް ނުކުރެވުނީސް. ސަރުކާރުން ފަށަން އެގެނބަ މަޝްރޫޢުތައް ރިސަރޗުން އެބަ ގެންދަން. މިގޮތުން ފަށަން ބޭނުންވި ދަމަޝްރޫޢު މިހާރު ވަނީ ނިމިފައި. 3 ވަނަ މަޝްރޫޢުގެ "އައިޑީއޭ"ގެ "ދެވަނަ މަސްވެރިކަމުގެ ފާހަގަކުރެވޭ" ގެނބަގައި ހިންގާ މަޝްރޫޢެވެ. މިމަޝްރޫޢު، ރާއްޖޭގެ އަތޮޅުތަކުގައި މަސްވެރިކަން ކުރިއަރުވަން ގެންދާ ރިސަރޗުން މަޝްރޫޢެވެ. މިމަޝްރޫޢުގައި ބޭނުމީ ހަމަ ފަހުން ކަނޑައަޅާ ޖުމްލަ 5.5 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ އެހީ. އެހީދެއްވާ ފަރާތްތަކަކީ، އިންޓަރނޭޝަނަލް ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެސޯސިއޭޝަން (އައިޑީއޭ) އާއި އިންޓަރނޭޝަނަލް ފަންޑް ފޯ އެގްރިކަލްޗަރަލް ޑިވެލޮޕްމަންޓް (އިފާޑް) އަދި ނޯވޭޖިއަން ޑިވެލޮޕްމަންޓް ދަނޑުވެރިކަމުގެ ރިއާޔަތް. އެހެންވެސް ފަރާތްތަކުން ދަށުން ލިބިދޭ ވަނީ ދިރުމުގެ ދުވަސްތަކުގައި ވަރަށް ގިނަ އަދި ބޮޑު ދުވަހެއް ކަމުގައި ނިންމިފައިވޭ. މިމަޝްރޫޢު ފަށަ ދަނީ މިހާރު ކުރިއަށް. މިހާރު ކުރިއަށް މަސައްކަތްތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން، ދެވަނަ ދެމުން ހުރީ ބަރުވާއި މަސްވެރިންނަށް ތަރައްޤީ ދޭނެ. އެހީ ދައްކާ ބަހައްޓާފައި ތަނަށް ބަރޯސާވާ، ފަހިވުންގެ ފައިދާ ރިސޯޓާ ވެރިކަމުގެ މިގޮތަށް ކުރެވޭނެ ރިއާޔަތް ހުރެ،

އެކަން ހިންގުމާބެހޭ ބޭރުގެ މާހިރުންގެ އެހީހޯދުން ހިމެނޭ. މިމަޝްރޫޢު ހިންގަވަމުން ގެންދަވަނީ، އެސް.ޓީ.އޯ.ގެ ފަރާތުން.

ބޯފެނާ ފާޚާނާގެ މަޝްރޫޢު

މާލޭގެ ބޯފެނާ ފާޚާނާގެ މަޝްރޫޢުގެ ވަރަކަށް ބޮޑުބައެއް މިހާރު ވަނީ ނިމިފައި. އެހެންނަމަވެސް [illegible]

އެޑިއުކޭޝަން އެންޑް ޓްރެއިނިންގ ޕްރޮޖެކްޓް

އިންޓަރނޭޝަނަލް ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެސޯސިއޭޝަނުގެ އެހީގައި ހިންގާ އެޑިއުކޭޝަން އެންޑް ޓްރެއިނިންގ ޕްރޮޖެކްޓް ފެށިފައިވަނީ މިއަހަރު. މިޕްރޮޖެކްޓްގެ ދަށުން ދޫކުރާ ލޯނުގެ އަދަދަކީ 6 މިލިއަން އެސް.ޑީ.އާރް. ނުވަތަ 8.19 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރު. މި ޕްރޮޖެކްޓްގެ ދަށުން [illegible] ހިމެނޭ. އަދި، މިމަޝްރޫޢު [illegible]

ސެކަންޑަރީ ސްކޫލުތައް އިމާރާތް [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] އިން، މާލެފިޔަވައި ރާއްޖޭގެ [illegible] ސެކަންޑަރީ ތަޢުލީމުދިނުން ސްކޫލުތައް ނުވޭ. މިހާރުރާއްޖެތެރޭގައި ސެކަންޑަރީ ތަޢުލީމުދިނުން ސްކޫލުތައް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ރާއްޖެތެރޭގެ ރަށްތަކުގައި ސެކަންޑަރީ ތަޢުލީމުގެ ސްކޫލުތައް [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ރާއްޖެތެރޭގެ ރަށްރަށުގެ [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]، [illegible]- [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ރާއްޖެތެރެއަށް [illegible]

ރާއްޖެތެރޭގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ދަތިތަކެއްގައި. އެހެންނަމަވެސް ސަރުކާރާ ގުޅޭގޮތުން އެންމެ ފަހުން ތަރައްޤީކުރެވުނު ސަރަޙައްދުތަކަކީ
އަތޮޅުތަކުގައި ކުރެވިފައިވާ ވަރަށް މުހިންމު ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތްތަކެއް ކަމުގައި ބުނެވިދާނެ
ދިއުމަށް ވަސީލަތް ހޯދައިދިނުމެވެ. ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ތަރައްޤީގެ ހިދުމަތް އަތޮޅުތަކުގެ އަތޮޅު
އޮފީސްތަކަށް ތަކެތި ހޯދުމުގެ މަސައްކަތް ހިންގެވުމަށް ވަނީ ހަމަޖެހިފައެވެ. މިމަސައްކަތްތަކުގެ
ދަށުން ރަށްރަށުގައި އެތަކެއް ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތްތައް ހިނގަމުންދާނެ. އަދި
ފަހަރު އަދަދު މަސްވެރިކަމުގެ އަހަރު ހިންގާ ކޮށްލަން ބޭނުންވާ ތަކެތި ރަށްތަކަށް ދިޔަ
ކުރެއްވިއްޔާ ދެވޭނެ.

މާލޭގެ އާ އިންޖީނުގެ

މާލޭގައި އެއްދުވަހުން އަނެއްދުވަހަށް މަސައްކަތްތަކެއް އިތުރުވެ،
އިލެކްޓްރިސިޓީއަށް ބޭނުންވާ މިންވަރު ބޮޑުވަމުން ދިއުމުން، އިތުރު އިންޖީނު
ބަހައްޓަމުން ގެންދެވޭ. އެހެންނަމަވެސް، ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން އާ އިންޖީނުގެއެއް
ހެދުމުގެ ކަންތައް މިހާރުވަނީ ފަށައިގެންފައި. މިއިންޖީނުގެ ހެދުމުން ނިމުމުން ބައިނަލް
އަޤްވާމީ މާރީ އިންތިޒާމުކުރާނެ ހުރިގޮތުން.

ރާއްޖޭގެ ވައިގެ ދަތުރުފަތުރު

ގަވަރމަންޓީ އިންޑިއާ ދަތުރުފަތުރުކުރުމުގެ ވަސީލަތްތަކަށް ބޭނުން،
އަދި ކޮންމެ ރަށެއް ބަލާނަމަ. ހުއްޓުމުގެ ކޮންމެ އަހަރަކު ތަރައްޤީ ފަރާތުން ކުރިއެރިހާ
ގަކޮންމެ ކުރިއަށް ދާވަރު ގެއްލުމުގައި ދަތުރުފަތުރު ވަސީލަތް ރަނގަޅުކޮށް ހިނގާ އިރުވެސް ދަތި
ބަރާބަރު ބަލައިލަން ކުޑަކަރު. ހަމައެކަނި، ވައިގެ ދަތުރު ފަތުރަށް އިތުރުކޮށް ގޮތުންނަށް
އިޚްތިޔާރު ގޮތުން ފެށިކަމުން ބޮޑެތި ބަނދަރުތަކުގައި، ރާއްޖޭގެ ވައިގެ ދަތުރުފަތުރު ގަވަރމަންޓް
ކުރުމުގެ ބޭނުންތަކާ މިހާރުވަނީ ފަރަތް ބޭނުންވެއެވެ. މިކަމަށް ކަމަށް، ރާއްޖޭގެ ވައި
މިހާރުގެ ގެ އެއާޕޯޓްގެ އިތުރަށް، އާދި، ގަނޑުއެއާޕޯޓް މިސްރާބުގެ އޮވެ އަތޮޅުތަކުގެ
އެއާޕޯޓް ކުރުމުގެ އެއާޕޯޓް މިހާރު ނިމުމުގެ ފާސްކުރި އެއާޕޯޓް. މިގޮތުން އެއާޕޯޓްގެ
އިތުރަށް އަދި އެއާޕޯޓް ހުޅުލެ އަތޮޅުތަކުގައި ހެދުމަށް ސަރުކާރުން މިހާރު ގަސްދުކުރު

[illegible] 1981 [illegible] 7.84 [illegible]

[illegible]

[illegible] 12 [illegible]

ދިމާވެދިޔަ ހަރަކާތްތަކުން

ރާއްޖޭގެ ބައެއް ރަށްރަށުގައި އާދަކާދައާ ޚިލާފު ހާދިސާތަކެއް ދިމާވާން ފެށުމާ ވިދިގެން، ސަރުކާރުން އެކަމާ ގުޅޭގޮތުން ދިރާސާކޮށް ހައްލު ހޯދުމަށް ކޮމިޓީއެއް އެކުލަވާލައިގެން ދިއުމަށް ފިޔަވަޅު އެޅުން. އެގޮތުން ބަލާއިރު، މިގޮތަށް ކަންތައް ދިމާވެގެން މިދިޔަ ދުވަސްތަކުގައި ރަށްރަށުން ލިބުނު ރިޕޯޓްތައް ވަރަށް ގިނަ. ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުން ކަމަށް ޝަކުވާ ހުށަހަޅައި، އެރަށްރަށުގެ ވެރިންގެ ފަރާތުން ވެސް ކަންތައް ބަޔާންކޮށް ހުށަހެޅި ކަމެއް. ރާއްޖޭގެ ދިމާވެދިޔަ ހަރަކާތްތަކާ ބެހޭގޮތުން ބަލާއިރު، މިގޮތަށް ދިމާވެގެން ދިޔަ ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި އަތޮޅުތަކުގެ ރަށްރަށުގެ އިތުރަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރަޙައްދުގެ ގިނަ ކަންކަން ހިމެނިގެންދިޔައީ. މިދާއިރާގެ ތެރޭގައި އެކި ސަރަޙައްދުތަކުގެ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ފަރުވާ ހޯދުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބިގެންވާނެ ގޮތެއް ހަމަޖެހުމަށް ބަލާނެ. އެރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުންނަށް ވީ ގޮތް ދެނެގަތުމަށް ރަށްރަށަށް ދަތުރުކޮށް ބެލުމުގެ މަސައްކަތް ފެށުނު. މިގޮތުން ފެނުނު ކަމަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަތޮޅުތަކުގެ ސަރަޙައްދުން ބޭރުގެ ރަށްތަކުގެ ރައްޔިތުން ބޭސްފަރުވާ ހޯދުމަށް މާލެއަށް ދަތުރުކުރަން ޖެހޭ ކަމެވެ. އެހެންކަމުން ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުގެ ބޭފުޅުން، ސަރުކާރުގެ ބޭނުންތައް ފުއްދުމަށް ޓަކައި ދިމާވާ ހަރަކާތްތަކަށް ލަސްނުކޮށް ބަލައިދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ ކަންތައްތަކަށް ބަލަންޖެހޭ ކަމެއް ކަމަށް ވަނީ ފާހަގަކޮށްފައި. މިކަމުގައި މިހާރު ސަރުކާރުން ކުރަމުންދާ މަސައްކަތްތަކަށް ބަލާއިރު، މަސައްކަތް ކުރަމުން ގެންދަނީ ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ބޭނުމަށް.

ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުން ހޯދިފައިވާ މަޢުލޫމާތުން، އެރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުން ފަސޭހަ ކުރުމަށް ސަރުކާރުގެ ސަރަޙައްދުގެ ރައްޔިތުން، އެކަމަށް ބޭނުންވާ ފަރުވާ ދިނުމަށް ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުގައި ތަރައްޤީ ލިބިދޭ. އެހެން ގޮތްގޮތުން މިސާލަކަށް ވެސް ރައްޔިތުންނަށް ދޭ ފަރުވާ ބަލައި، އެކަމުން އެކަން ހަރުދަނާ ކުރުމަށް ބޭނުންވާ ކަންކަމަށް ބަލައި ސަރަޙައްދު ވަށައިގެން ގިނަ ރަށްރަށުގައި ޤާއިމުކުރުމަށް ޓަކައި ފަރުވާ ހޯދުމަށް ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް ހަމަޖެހޭނެ. ބަދަލުގައި ރައްޔިތުން އެމީހުންގެ ސަރަޙައްދުގައި ކަމަށް ވާތީ، ސަރަޙައްދުގެ ބޭސްފަރުވާގެ ފުރުޞަތުތައް ހޯދުމަށް ކުރާ މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށް ގެންދިޔުމުގެ ސަބަބުން އެކަމަކީ ބޭނުންތެރި ކަމެއް. މިހާރު ރައްޔިތުންގެ ދުރާލާ ސަރަޙައްދުން ފަރުވާ ލިބިދިނުމުގެ ހައްލު ހޯދުމަށް އެހެން ރަށްރަށާ ގުޅިގެން ރާއްޖޭގެ ދަތުރުފަތުރުގެ ވަސީލަތްތައް ސަރުކާރުން ފޯރުކޮށްދެނީ. އަތޮޅުތަކުގެ ދަތުރުފަތުރު ހަމަޖެހުމަކީ މުހިއްމު ކަމެއް.

މިބާވަތުގެ ކަންކަމަކީ މިކަމުގައި އަހަރެންގެ ތަރައްޤީވެފައިވާ ކުރިން ގެ އަދުގެކަމުގައި އެއް ފަސް ވަރަށް ހިތްހަމަ ޖެހިފައިވާ ކަންކަމެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް އެކަމުގެ އެންމެ ބޮޑު ބައި އަދި ރައްކާތެރި މިންވަރު އަތުވެދާނީ ކުރީގެ އަހަރުތަކުގެ ކަމަށް. މިކަމާ ބެހޭގޮތުން ދަނީ ސަރުކާރުގެ ކަންކަން ހިނގަމުން ދާ ގޮތާއި ދަތުރުފަތުރުގެ ވަސީލަތްތަކާއި ތަރައްޤީ ކުރުމަށް ސަރުކާރުން މިގެންދާ މަސައްކަތް ބޮޑުވެފައި. އަދި ސިޔާސީ ތަރައްޤީގެ ރޫހުގައި ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުގެ މަސައްކަތެއް ހިނގަމުން. މިކަމުގެ ހުރިހާ ދާއިރާއަކަށް ދިރާސާ ކުރެވިގެން ބިނާކުރެވޭ ގޮތަށް މަސައްކަތްކުރަމުން ދެއެވެ. އަޅުގަނޑުމެން ބަލަމުން ދިޔަ ފަދައިން "ރާއްޖޭގެ ފަތުރުވެރިކަމުގެ ކުރިއެރުން" މިފޮތުގައި މ.ދ: މަޢުލޫމާތުގެ ތަފްޞީލު ތަރުތީބުކޮށްގެން މިވަނީ ހުށަހަޅާފައެވެ.

މާލެއިން އެންމެ ބޮޑު ރަށް ހިމެނޭ އަތޮޅުތަކުގެ ރައްޔިތުންގެ އާބާދީ ކުރިއަށް އޮތް

ފަހަރު، އެއިރު މާލޭގައި ކުރީގެ ސަރުކާރުގެ ދާއިރާތަކުން ބޭރުގައި ތަރައްޤީކުރުމުގެ ވަސީލަތްތަކާއި ރާއްޖޭގެ އާބާދީ ކުރިއަށްދާ ގޮތްތަކާއި ދިރިއުޅުމުގެ އިސްކަމުގެ ކުރިއެރުމަށް އަތޮޅުތަކުގެ ހަރަކާތްތަކުގެ ގޮތްތައް ބަލާ ބަހާލުމުގެ ކަންތައްތައް ބަލައިގެން ފެނިފައެވެ. މިއަހަރު އަތޮޅުތަކުގެ މަސައްކަތުގެ މިކަމުގެ ބޮޑުވަރު ތަރައްޤީ ކުރާނެ ހިމެނިގެން އެކަށީގެން. އަތޮޅުތަކުގެ ދިރިއުޅުމަށް 2.1 ޕަސެންޓް ކުރިއަރާފައެވެ.

1989 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓް

ނިމިގެންދިޔަ 1989 ވަނަ އަހަރު ސަރުކާރުން ލިބުނު އާމްދަނީ އެއްކޮށް އަންދާޒާ ކުރާއިރު، ޚަރަދު އަހަރުގެ ތެރޭގައި ކުރެވުނީ ބަޖެޓުގެ ކަމުގައި ބެލެވޭ. މިހިސާބުން އަހަރުގެ ބަޖެޓު ކުރުވެފައިވަނީ ކަމަށް މިއަހަރުގެ ޚަރަދު ކުރުމަށް 663 މިލިއަން ރުފިޔާއެވެ. އެއީ 1988 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުން 486 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް ވުރެ އިތުރުވެފައިވާއިރު އެއީ 36 ޕަސެންޓް އިތުރުވުމެކެވެ. ޙަޤީޤަތުގައި ބަޖެޓުގެ ޚަރަދުކުރުމުގެ ތެރެއިން ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީއަށް 138.8 މިލިއަން ރުފިޔާ ހަރަދުކުރި، 1989 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައެވެ. އެއީ ކުރީ އަހަރުގެ ބަޖެޓުން 82.1 މިލިއަން ރުފިޔާއަށްވުރެ ސަރުކާރުން 69 ޕަސެންޓް އިތުރުވުމެކެވެ. މީގެ އިތުރުން، ބަޖެޓުގެ ހިސާބުން ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީގައި ޚަރަދުކުރާ އަދި ތަރައްޤީ ކުރުމުގެ ބަޖެޓުން އެއްކޮށް ދެކިފައި ވަނީ، ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީގެ ބަޖެޓުން އެއްކޮށް ބަލާއިރު ކުރީގެ އަހަރުތަކުގެ ބޮޑު ތަރައްޤީއެއް ވާކަން ކުރިއަށް ފެނިގެންދެއެވެ.

(މި މަޢުލޫމާތަކީ ބަޖެޓް މަޢުލޫމާތު ނަންބަރު / ނ ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީން ނަގާފައެވެ.)

ސަރުކާރުގެ އާމްދަނީއަށް ބަލާއިރު، އެންމެ ގިނައިން އެއްވަނައަށް ލިބޭނީ ކަމަށް ދައްކަނީ މިއަހަރުވެސް ކަސްޓަމުން. އެސް.ޓީ.އޯ.ގެ ފަރާތުން ގާތްގަނޑަކަށް 30 މިލިއަން ރުފިޔާ ލިބޭނެކަމަށް ލަފާކުރެވެ.

މިހިނގާ އަހަރުގެ ޚަރަދަށް ބަލާއިރު، ބަޖެޓްގެ ޖުމްލަ ޚަރަދު ކުރުމަށް މީޒާނިއްޔާކޮށް ހިސާބުތަކުން ދައްކަނީ ގާތްގަނޑަކަށް 643 މިލިއަން ރުފިޔާ. މުޅި ޖުމްލަ ލިބޭނެކަމަށް ލަފާކުރާ [illegible]، ދައްކަނީ ގާތްގަނޑަކަށް 663 މިލިއަން ރުފިޔާ. އެހެންކަމުން، މިއަހަރު [illegible] ޚަރަދަށްވުރެ ލިބޭ އާމްދަނީ އިތުރުވާނެ ކަމުގައި ދައްކަނީ ގާތްގަނޑަކަށް 20 މިލިއަން ރުފިޔާ. އެހެންވީމާ [illegible] 1989 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓް އަކީ ވެސް ސަރޕްލަސް ބަޖެޓެއްގެ ގޮތުގައިވެސް.

[illegible] [illegible] [illegible] މިދިޔައަހަރު ބަޖެޓް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 17.6 މިލިއަން ރުފިޔާ [illegible] ބަޖެޓް [illegible] [illegible] [illegible]. އާދެ، 1989 ގެ ބަޖެޓް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ވިޔަފާރީގެ [illegible]

ދެންމެ އަޅުގަނޑު އިޝާރާތްކުރި [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ޖަމާ އަދަދު.

އެހެން އިބާރާތަކުން ދަންނަވާނަމަ އުފައްދާފައި ހުރިގޮތުގެ ބަދަލެއް ގެނައުމަށް ފަތުރުވެރިޔާ އަހަރު ދުވަހުގެ ހަމަތައް ސަރުކާރުން ސިޔާސަތުތަކެއް ކަނޑައަޅައިގެން ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދާއިރާ ، ހަމަޖެއްސި ސިޔާސަތު ތަންފީޒުކުރުމަށް އެއްވެސް ކަމެއް.

ސަރުކާރުން ގެންގުޅުނު ބަޖެޓް ސިޔާސަތާއި ފަތުރުވެރިކަމާ ބޭރު

ސިޔާސަތުގެ ސަބަބުން ވިޔަފާރިއާ ޤައުމީ ދާއިރާތަކުގެ ހުރިހާ ދާއިރާއަކަށް ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދަށް ގެއްލުން ބޮޑުވެގެން ދިޔަ ކަމުގައި މުޅިން ތަފާތު ރިޕޯޓު ހަމަޖެއްސުމުގެ ، 1980 ގެ އަހަރު ތަރައްޤީ ވެގެން ދިޔަ ސިޔާސަތުގެ ، ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދަށް ވިޔަފާރިން ބޮޑު އަސަރުކުރާކަމަށް ފާހަގަކޮށް ބަލާފައިވާ ގޮތުން ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން އެކަން ޖެހިގެން ގޮސް އެކަމުގެ ނުރައްކާތައް ދެނެގަތުން. އެގޮތުން ކަމުގައި އިންޑިއާ އަދި ސިލޯނުން ދިޔުމުގައި ، އިތުރު ކަންތައް ވަކިކުރެވި ކަސްޓަމްސް ގެ މައްޗަށް ފާހަގަކުރެވޭ ގޮތުން ދުވަސްވަރު ކަސްޓަމްސް ކުރުމަށް ހުއްދަދޭ އުސޫލުތަކުގެ ހަމަޖެހުމުގެ ގޮތުން ރިޕޯޓް ، މިޓޮއިލެޓަރީސް ކަސްޓަމްސް އެބައިން ފައިސާ ދޭއިރު ތަކެތި ކަސްޓަމްސް އާއި ވަކި ވަކި ގޮތްގޮތުން ރިޕޯޓު ދުއްވާ ނުކުތަ ދުއްވާ ކުރުވާ ހަމަޖެހުމެއް. މިކަމަށް އަރާ ހިފިގެން ފަތުރުވެރިކަމާ ބެހޭ ، ބަޖެޓު ހުއްދަ ކަސްޓަމް ދިނުން ، ގިނަ ކާމިޔާބީއާއި ޙާޞިލު ކުރުމުގެ ނަތީޖާއެއް ވަމުން. އަދި ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓްފަތުރު ، ވެއްޖެއްސާ މަސައްކަތްކުރުމަށް ، ފަތުރުވެރިއެއް ދެ މަސްދުވަހުގެ ސަލާމަތީ ރިޕޯޓު ، ބަޖެޓްޓޫރިސްޓާ ބޭރުގެ މީހުން ބަޖެޓް ފޮނުވުން.

ދިޔުމުން ، ބަޖެޓްޓޫރިސްޓާގެ އަދަދު ރާއްޖޭގައި މަދުކޮށްލެވުނީ.

މިކަމުން ހުއްދަ ދެއްވުމަށް ގެންގުޅުއްވި ، 1987 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ، ބަޖެޓު
ގައި ބަޖެޓްޓޫރިސްޓާ ހުއްދަ ދެއްވުމަށް ގޮތްތައް ހޯދުމުގެ ކުރިން ދިވެހިރާއްޖެއަށް ދުވަސް ފޮނުވުން.
އަދި ބަޖެޓް ބަނދަރު ތަރައްޤީކުރުމަށް ބަޖެޓް އަރުވާލުމާއި ބަޖެޓްޓޫރިސްޓާ ދޫކުރުމަށް ގެސްޓް ހައުސްތައް ހަދައިދިނުން.
ސަރުކާރުގެ އެއްވެސް ރަށެއް ހޮޓާއްޔާގެ އިޖާޒަތު ވަޒީފާއާ ވަކިކުރެއްވެން ބޭރު ސަރަހައްދު އޮއްވާ. ބަޖެޓްޓޫރިސްޓާގެ
އަދި ބައެއް ފަރާތްތަކުން ބޭރުގެ ހުއްޓުވުމެއް ބާރަކުން މިއެކަމަށް ނުލިބޭ ބިމެއް ، ބިޔަ
ވަރަށް މަތީ ބަޖެޓު ބަދަލުތަކެއް ކުރިއަރުވާ ތަފާތު ހިތްވަރު ދެއްވައިދިނުން. ރާއްޖޭގެ ތަޢުލީމީ ދާއިރާ ވިޔަފާރި
ވަރުން ކުރުމުގެ ހަމަޖެހުމާ އެއްބަސް ބަޖެޓް ދާއިރާތަކުން ބަޖެޓްޓޫރިސްޓާ ގެސްޓް ހައުސް މިހާރު

ދިބެންހުރެއެވެ. މިހާލަތުގެ ސަބަބުން، އާބާދީވުމުގެ އިތުބާރާ ބިމުގެ އިތުރަށް، ފަޅުރާގެ ކަނޑަށް މޮޅިންނަށްވިފައި އޮތުމުން، ބޯހިލާއި ފަޅުރާގެ ހާލަތު ހަލާކުވެއްޖެ މިހާރު ވަރަށް ފުޅާވެފައި ހުރެއެވެ.

ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީގައި އެއިތުރުގެ ބޮޑު ދައުރެއް، ސަރުކާރުން ވަރަށް ބޮޑު ބާރުއަޅުއްވައި ތަރައްޤީކުރެއްވުމަށް ޖެހިލުއްވާ ރަށްތަކަކީ ދެން. އާދެ! މިއަހަރު މިރާއްޖޭގެ ޢަދަދު ފަތުރުވެރިޔާ އެކު، ވިޔަފާރިވެރިން އިތުރުވެ ކުރިއަރަމުން އަންނަ ދާއިރާއެއް ކަމުގައި މިހާރުވަނީ ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. މިހާލަތުގެ ސަބަބުން، މިއަހަރު ރާއްޖޭއަށް އަންނަ ފަތުރުވެރިން މުއްދަތަށް ބޭނުންކުރާ ރަށްތަކުގެ އިތުރަށް ދިރި އުޅުއްވާނެ ތަނަށް އޮތް ހާލަތު ބަދަލުވެ ބޭނުންތަކާ ގުޅިގެން ރަށްރަށުގެ ތަރައްޤީއަށް ބޮޑު ފަހިކޮށްދީ އެކަން ހަމައަށް ހުޅުވެން ދެއްކެވުމާ ގުޅުމެއްވާ ކަމަށް ބުނެވިދާނެއެވެ. ފަތުރުވެރިކަމުން ކުރިއަށް ދިޔުމާއެކު ރަށްތަކާ ގުޅުންހުރި ކަންތަކުގެ އެތައް ސަރުކާރުން އިތުރު މިރާވަޔާ ދިއެވެ. އެހެން ފަތުރުވެރިކަން ކުރިއަރާ ޤައުމުތަކާ ވަކި ފަރާތްތައް ތަކެތީގެ ރައްޔިތުން ފަރުމަތީގެ ހަމަޖެހިލާއި އޮތް އެކަށީގެން ފަސް މިހާރު ވަކި ތަފާތުވެއެވެ. މިހެން ހުރެވެން، ފަތުރުވެރިކަން އެއް. އޭ. ޑީ. ގައި ބަޔަކާ ރަނގަޅު ގޮތަކަށް ރަށްރަށުގެ އަދަދު ފަސް ވާނީ މިރާއްޖޭގައި ރައްކާތެރިކަމަށް ބަލަމުންނެވެ. އަދި ފަތުރު ވަރަށް ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދުގެ ފަސް، ފުރަތަމަ މިނިވަންކަމާއި ދިރިއުޅުމާ ގުޅުންހުރި ކަންތައްތަކެވެ.

މި ދިރާސާގައިވާ ގޮތުގައި ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދާއިރާ ބޮޑުވުން ފަތުރުވެރިކަން ބޮޑުން ވަރަށް ފަސް އިތުރުވެ ތަރައްޤީވި ކަމަށް ބުނެވެއެވެ. އެހެން ގޮތަކުން، ރާއްޖެއަށް ބޮޑުގޮތެއްގައި ފަސް 1988 ވަނަ އަހަރު ނިމުނުއިރު 106.4 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ އާމްދަނީ، މިއީ ސަޤާފީ ގޮތުން ނިސްބަތުން 93 މިލިއަން ޑޮލަރު އަށް ވުރެ. 1988 ނިމުނުއިރު، ފަތުރުވެރިކަން އަމިއްލަ ފައިދާ ވަކިން ދަރުމަތުގެ ލޭނުގެ ޖުމްލަ އަދަދު 175.3 މިލިއަން ޑޮލަރު. މިއީ ސަޤާފީ ގޮތުގެ ނިސްބަތުން މިއަހަރު 196.6 މިލިއަން ޑޮލަރު ކަމަށް ހިސާބުކުރެވޭ.

ބޮޑުގެއްލުމުގެ ކަންތައް ކަނޑުތަކުން މުއާމަލާތްތަކާ ފަޅުރަށްތަކާ ގުޅޭ

އިޤްތިޞާދީ ފުށްބަރުންނަށް އޭރުގެ ފަރާތްތަކުން ވަރަށް ބޮޑު ޖެހިއެވެ

ބޭރުފައިސާ ވަންނަ ވަސީލަތްތަކެއް ވަރަށްގަދު. [illegible]

[illegible] 1985 ވަނަ އަހަރާ 1986 ވަނަ އަހަރު [illegible].

[illegible] 1987 އާއި 1988 ގައި [illegible]

[illegible] 1988 ވަނަ އަހަރު [illegible] 2.2 މިލިއަން [illegible] 1988 [illegible] 15.8 މިލިއަން [illegible].

ދިޔާ ޒިޔާރަތް، ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދު ކުރިއަރަމުން އިތުރުވެގެން ދިޔުމުގެ ސަބަބުން.
1989 ގެ އަންދާޒާ ހިސާބުތަކުން ދައްކަނީ، ރާއްޖޭގެ ބޭރުންފައިސާ އާމްދަނީ އުފެއްދުމުގައި އަހަރުގެ ލިބުނުނު ވަރަށްބޮޑުވެއްޖެކަމެވެ. 1989 ގެ އަންދާޒާ ދައްކާގޮތުން، އަހަރުތެރޭގައި ރާއްޖޭން ބޭރަށް ފޮނުވި ތަކެތީގެ އަގު 50 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ މައްޗަށް. އެކްސްޕޯޓްތަކަށް، އިތުރުވި ގޮތަކީ، އަހަރުތެރޭގައި މާލޭއަށް އެތެރެކުރި ތަކެތީގެ އަގު 115 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ މަތިން އަރާ ކަމަށް ލަފާކުރެވެއެވެ. އެހެންކަމުން، ވިޔަފާރީގެ ބެލެންސްގައި އަހަރުތެރޭގައި ދިމާވި ގެއްލުން 6.3 މިލިއަން ޑޮލަރު (އެއީ ޖީ.ޑީ.ޕީ ގެ ސަތޭކައިން 4.8 އިންސައްތަ) އަށް ވާއިރު، ކަރަންޓް އެކައުންޓް ބެލެންސް 3 މިލިއަން ޑޮލަރު އިންސައްތަ އަށްވާނެ.

1990 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓް

މާލީ އަހަރުގެ މީޒާނިއްޔާ. 1990 ވަނަ އަހަރަށް ފާސްކުރި ބަޖެޓުގެ ޚަރަދުތަކަށް. މިއީ ރާއްޖޭގެ ތާރީޚުގައި ބޮޑެތި ޚަރަދުތަކެއް ހިމެނޭ ބަޖެޓެއް ކަމުގައި ދެކިދާނެއެވެ. ޢާންމު ޚަރަދުގެ ބައިތައް ވަކިވަކިން ބަލާއިރު މާލީ ނިޒާމު ފުޅާވެގެންދިޔަ ގޮތް. އެކަމަށް ފާސްކުރެވުނު އިންތިޒާމްތަކުގެ ދަށުން، 1990 ވަނަ އަހަރު އަންދާޒާ ކުރެވިފައިވާ ބަޖެޓް ޚަރަދުގެ މުޅި ޖުމްލައަކީ 905,443,579 ރުފިޔާ. މިއީ ވޭތުވެދިޔަ އަހަރަށް އަންދާޒާ ކުރެވުނުގޮތަށް ބަޖެޓް ސަތޭކައިން 19 އިންސައްތަ އިތުރުވުމެވެ. މި އަހަރުގެ ތެރޭގައި ފުރަތަމަ ކަމަށް ރިކަރަންޓް ޚަރަދު ކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ 116 މިލިއަން ރުފިޔާ ހިމެނެއެވެ. ބަޖެޓުގެ ހިނގައިދިއުމުގައި ކެޕިޓަލް ޚަރަދުގެ ޖުމްލައަކީ 117 މިލިއަން ރުފިޔާ.

ދެން މިދަނޑުވަރުގައި ރިޕޯޓަކާ ގުޅޭގޮތުން ފާހަގަކުރެވޭ ބަޖެޓުގެ ޚަރަދާއި އާމްދަނީ. މާލީ އަހަރުގެ މިންވަރަށް ބަޖެޓުގެ ޖުމްލައިން ކަނޑައެޅިފައިވަނީ 905.4 މިލިއަން ރުފިޔާ. އެއީ ރިކަރަންޓް ޚަރަދަށް ނިސްބަތުން 108 މިލިއަން ރުފިޔާ. މިއީ ރިކަރަންޓް ޚަރަދުގެ އެތެރެ ޖަމާވާ ބަޖެޓުގައި ޚަރަދުގެ ބޮޑުބައި ހިމެނޭ. ރިކަރަންޓް ޚަރަދުތަކުގެ ތެރެއިން އެންމެ ބޮޑު ބައިވަނީ މުސާރަ އާއި ޢިނާޔަތްތަކާއި ބެހޭ ޚަރަދުތަކެވެ. މިއީ ޚަރަދު ކަމަ

ކުރުމަށް އޭގެ ވިޔަފާރިތަކާ ގުޅިގެންދާ ސަބަބުން. އެހެންވީމާ، މިއަންނަ އަހަރު ނިމޭއިރުވެސް ތަފާތުވާނީ 108 މިލިއަން ރުފިޔާ ހަރަދުކުރުމުގެ ހިސާބަށްކަމަށް. އެހެންވީމާ އަހަރު ތެރޭގައި ހަރަދުވާނެކަމަށް ވިސްނާ ލަފާކުރާ އަދަދަކީ 797.4 މިލިއަން ރުފިޔާ. އޭގެތެރެއިން ކަރަންޓް އާމްދަނީގެ ގޮތުގައި ލިބޭނެކަމަށް ލަފާކުރާ 504.4 މިލިއަން ރުފިޔާއާ ކެޕިޓަލް ހަރަދުކުރުމަށް އިތުރަށް ފައިސާ ހޯދަން ބޭނުންވާ އަދަދުކަމަށް ދެއްކިފައި، 293 މިލިއަން ރުފިޔާ. މި ފައިސާ ހޯދަން ގޮތަކަށް، ފޮރިން ލޯނުގެ ގޮތުގައި ލިބޭނެކަމަށް ލަފާކުރާ 116.4 މިލިއަން ރުފިޔާ. ފޮރިން އެހީގެ ގޮތުގައި ލިބޭނެކަމަށް ލަފާކުރާ 97.1 މިލިއަން ރުފިޔާ. ހިލޭއެހީގެ ގޮތުގައި ލިބޭނެކަމަށް ލަފާކުރާ 20.0 މިލިއަން ރުފިޔާ. ދެން ކުރީއަހަރުތަކުގެ ބާކީ ފައިސާ ލިބޭނެ ކަމަށް ލަފާކުރާ 1.0 މިލިއަން ރުފިޔާ. މިދެންނެވި ބަޖެޓްގެ ޖުމްލަ ޑެފިސިޓަކީ 234.5 މިލިއަން ރުފިޔާ. އެހެންވީމާ ފައިސާ ހޯދަން ޖެހޭ ކަމަށް ދެއްކި 293 މިލިއަން ރުފިޔާއިން ލިބޭނެކަމަށް ދެއްކި 234.5 މިލިއަން ރުފިޔާ ކެނޑުމަށްފަހު ބާކީ އޮތް 58.5 މިލިއަން ރުފިޔާ، އެއީ އިތުރަށް ފައިސާ ހޯދަން ބޭނުންވާ. އެހެން އިބާރާތަކުން ދެންނެވިނަމަ މިދެންނެވި ގޮތަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަމުގެ ފަރާތްތަކުން، މިއަންނަ އަހަރު ޑިވެލޮޕްމަންޓް ބަޖެޓްގެ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކަމަކަށް މިދެއްކި 58.5 މިލިއަން ރުފިޔާ.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤައުމީ ބަޖެޓުގެ އަދަދު ބޮޑުވެގެން ދިޔަ ސަބަބަކީ ކަމަށްވާ ހަރަދުތަކުގެ ބައިތަކުގެ ތެރެއިން، އާމްދަނީ ލިބޭ ފަރާތް، ބޭރުން މާލީ އެހީގެ ރޭވުން ހޯދުމަށް ބަޖެޓުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާތީ.

އަލަށް ގެނެވުނު މިދެންނެވި ހިސާބުގައި ބަޖެޓްގެ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ދެއްކޭ ކަމުގައި ވިޔަސް، ރައްޔިތުންނަށް ދިނުމަށް ހޯދިދާނެ ހަރުދަނާ ކުރުމަށް ޚާއްސަ ސަމާލުކަން ދެވިގެން ކުރިއަށް ދަނީ، ދެކޮޅަށް ކުރާ ކަންކަމާއި ބަދަލުތައް ފާހަގަކުރެވެން. އެހެން، ކުރިޔަށް ދަނީ ޤައުމީ ތަރައްޤީ ކުރުމުގެ ފުރުސަތުތައް، ތަފާތު ވަޒީފާތަކާއި ދެމެހެއްޓުމުގެ ބައިތައް، އިޤްތިސާދީ ތަރައްޤީގެ ނިޒާމު. ޤައުމީ ފެންވަރުގައި ޕްރޮގްރާމްތައް، ކުރިން ތަރައްޤީ ކުރުމުގެ މަސައްކަތް ސަރުކާރަށް ކުރެވޭނެ ދާއިރާތަކުގެ ތެރެއިން ތަރައްޤީ ކުރެވިފައިވާ ގޮތެއް ތަކެއް ދެކެން. އެހެންކަމުން، އެއީ 6 ވަނަ ފަސްއަހަރީ ޕްލޭން. އޭގެ ސަބަބުން 7 ވަނަ ފަސްއަހަރީ ޕްލޭން ގައި

ބުނަނީ ދިރިހުރި މުވާޒަފުންގެ އިމްތިޙާނު ދެއްވުމަށް ނުނެގެނީ. އެހެން ބުނަމަ
އެކުއްލިގެ ހަމަހަމަ ޖަހައިގެން ދަސްކުރުވާ ކަމެއް. އެއީ އެކަށީގެންވާ ފެންވަރުގެ
ކުރިއެރުމެއް ނުލިބޭ ގޮތުގެ ބަދަލުގައި. ދަރިވަރު ކޮށްދޭ މަސައްކަތަށް ދަރިވަރުން
ތަމްރީނު ދިނުމުގެ ބޭނުމަކީ މިކަމެވެ. އެހެންވީމާ ދަރިވަރުންނަށް ބަސް
ދަސްކުރުމަށް މަގުފަހިކޮށްދިނުމެވެ. އެކަމަށް ކިޔަވައިދޭ ހުނަރު ބޭނުންވެ
ދާނެއެވެ. މިބައިގައި ދަރިވަރުންނަށް ބަހުގެ ގަވާއިދު ދަސްކުރުމުގެ ކުރިން
ބަހުގެ ބޭނުން ހިފުމަށް މަޝްވަރާ ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭން ވާނެއެވެ. ބަސް
ދަސްކުރުމުގެ ތެރޭގައި ކިޔުމާއި ލިޔުމަށް ވުރެ ވާހަކަ ދެއްކުމަށް ބާރު ލެވޭނެ
ކަމަށް ދަރިވަރުން ސިފަކޮށްދޭން ޖެހެއެވެ. ބަސް ދަސްކުރުމަށް ކިޔަވައިދިނުމުގެ
ގޮތުން ދަރިވަރުން ބަހުގެ ބޭނުންކުރުމުގައި ހިނގާ ކުށްތަކަށް ގިނަ ސަމާލުކަމެއް
ދިނުމަކީ ބޮޑު ކުށެކެވެ. އެއީ ދަރިވަރުން ބަސް ބޭނުންކުރުމުގައި ހިތްވަރު
ގެއްލޭނެ ކަމެކެވެ. ދަރިވަރުންގެ ކުށްތައް ޞައްޙަކުރާނީ ވަރަށް ސަމާލުކަމާއެކުގައެވެ.
އަދި ހަމައެކަނި ބަސް ދަސްކުރާ ދަރިވަރުންނަށް ނޫނީ ކިޔަވައިދޭ މާއްދާތަކުގައި
ދަރިވަރުން ބަސް ބޭނުންކުރުމުގައި ދަރިވަރުންގެ ފެންވަރު ދެނެގަތުމަށް ޓީޗަރުން
ބޭނުންވާނެއެވެ. ވީމާ ދަރިވަރުން ލިޔާ ލިޔުންތައް ކިޔައި ބަލައި ދަރިވަރުން
ކުރާ ކުށްތަކާއި ދަރިވަރުންނަށް ހޭލުންތެރިކަން ދިނުމަށް ތަމްރީން ދިނުމަށް ޓީޗަރު
ބޭނުންވާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް ދަރިވަރުންނަށް ބަހުގެ ގަވާއިދު ކިޔަވައިދިނުމަކީ
ބޭނުމެއް ނުކުރެވޭ ކަމެކެވެ. މިގޮތަށް ކަމަށްވާނަމަ ދަރިވަރުންނަށް ބަހުގެ ގަވާއިދު
ބުނެދިނުމަކީ އަމިއްލަ ގޮތަކަށް ޓީޗަރު ދަރިވަރުންނަށް ބަސް ދަސްކުރުވުމުގެ ގޮތެކެވެ.
ދަރިވަރުންނަށް 4.2 މިބައިގައި ބަޔާންކުރެވިފައި ވާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް ދަރިވަރުން -
ނޫނީ ކުދިންގެ ބަހުގެ ވާހަކަ ދައްކާ ގޮތް ސިފަކޮށްދޭ ކުރިއަށް ދަރިވަރުންގެ
ބަހާއި ބެހޭގޮތުން ކިޔަވައިދިނުމަށް. އެހެން މުޢައްލިމުން ދަރިވަރުންގެ ކުދިން އެބުނާ
ބަހުގެ ކުރިން ފާހަގަކޮށް، ހަމަ ކިޔަވާ ގޮތް. އެއީ ބަހުގެ ދަރިވަރުންގެ ގޮތަކަށް
ކިޔަވައިދޭ ދަރިވަރުން ބޭނުންވާ ގޮތް. އެ ދަރިވަރުން ދެކެލާނެ ގޮތްތަކާއި އެކު
މަސައްކަތް ކުރުމަށް އެދެވޭނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް ދަރިވަރުންނަށް ބަހުގެ ގޮތް

[illegible]

1990 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި އިޖުތިމާޢީ ތަރައްޤީއަށް ކުރާ ޚަރަދު ކަމުގައި ވަނީ، 173.6 މިލިއަން ރުފިޔާ. އެއީ ޖުމްލަ ބަޖެޓު ޚަރަދުގެ ސަތޭކައަކުން 21.8.

މީގެތެރެއިން އެންމެބޮޑު ޚަރަދު ހިނގާ [illegible] ތަރައްޤީ، [illegible] [illegible]
127.2 މިލިއަން ރުފިޔާ. އެއީ މުޅި ބަޖެޓުގެ ސަތޭކައަކުން 16. [illegible] ތަރައްޤީ އަށް
ކުރެވޭ ޚަރަދުގެ ޖުމްލަ ޢަދަދަކީ، 301.1 މިލިއަން ރުފިޔާ. އެއީ މުޅިބަޖެޓުގެ ސަތޭކައަކުން
37.8 މީގެތެރެއިން [illegible] 140.1 މިލިއަން ރުފިޔާ. އެއީބަޖެޓުގެ ސަތޭކައަކުން 17.6
އަދި [illegible] 108.9 މިލިއަން ރުފިޔާ. އެއީ މުޅިބަޖެޓުގެ ސަތޭކައަކުން 13.7 [illegible]
[illegible] [illegible] ނަމްބަރު 2 ން [illegible].

[illegible] ޚަރަދުކުރެވިފައި
ވަނީ، 273.1 މިލިއަން ރުފިޔާ. އެއީ ބަޖެޓް ޚަރަދުގެ ސަތޭކައަކުން 34.2 [illegible]
ޚަރަދަށް 137.7 މިލިއަން ރުފިޔާ. އެއީ ބަޖެޓް ޚަރަދުގެ ސަތޭކައަކުން 17.3 އަދި
އަމަން ޤާއިމުކުރުމަށް، [illegible] 122.4 މިލިއަން
ރުފިޔާ. އެއީ ބަޖެޓުގެ ސަތޭކައަކުން 15.3 ، [illegible]
49.6 މިލިއަން ރުފިޔާ. އެއީ މުޅިބަޖެޓުގެ ސަތޭކައަކުން 6.2

ބަޖެޓް ފާސްވުމަށްފަހު، ބަޖެޓް ކޮންޓްރޯލް ކުރުމުގެ ޒިންމާ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ނޯޓު: [illegible]

ސަރުކާރުން ކުރަންޖެހޭ ޒަރޫރީކަންތައް އިތުރުވުމުގެ ސަބަބުން ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓް އެއް އަހަރުން އަހަރަށް އަދަދުން ބޮޑުވަމުން ދާކަމާމެދު ޝައްކެއްނެތް. މިސާލު ބަލާލުމުން ހަރުވަރު ކުރިން ނަމަވެސް، 1979 ގައި ބަޖެޓް އޮތްވަރު. 79 ގެ ބަޖެޓް ހަރަދު: 49 މިލިއަން ރުފިޔާ ހުރިއެވެ. މިހާރު 90 ވަނަ އަހަރަށް މިހާރަކަށް ބަޖެޓުގެ ޖުމްލަ އަދަދަކީ 905 މިލިއަން ރުފިޔާ. ދޭން އެއިން ރިކަރަންޓް ޚަރަދަށް ބޭނުންވާ ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ކަނޑައެޅުނު ވަރު 797 މިލިއަން ރުފިޔާ ހަރަދުކުރާ ގޮތަށް އެބަޖެޓް. އެއީ ދިހަ އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި ނުވަތަ 11 އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި 49 މިލިއަން ރުފިޔާއިން 797 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް އޮތީ ބޮޑުވެފައި. އެގޮތުން ކަމަށްވާއިރު، ހަރަދުގެ ގިނަ ބައެއް ކުރަންޖެހެނީ ޒަރޫރީ ޚިދުމަތްތަކަށް ކަމުގައިވާތީ، ބަޖެޓް ކުޑަކުރުމަކީ ފަސޭހަ ކަމެއް ނޫނެވެ.

ހަރަދު ބަޖެޓުގައި 1990 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި މިސާލަކަށް ދެން ބަލާލާނަމަ އަދި ގިނަ ކުރަންޖެހޭ ބޭނުންތަކުގެ ތެރެއިން ޓަކައި ސަރުކާރުން ހޭދަކުރާ ފައިސާގެ ތެރެއިން ޕަރސަންޓް 58.5 މިލިއަން ރުފިޔާ ދިޔައީ ޚާއްޞަ ބޮޑެތި ކަންކަމަށް ޚަރަދުކުރެވިފައި. ނުވަތަ ބަޖެޓް ތަރައްޤީކުރުމަށް ކުރެވޭ ހަރަކާތްތަކަށް ހޭދަކުރެވުނު ބަޖެޓަށް، އެއް. އެމް. އެފް. އިން ނަގާ ލޯނަށް. ކުރިން ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ގޮތަށް، އެކަން އަދާކުރުމުގެ ގޮތުން ބޭނުންވާ ފައިސާ، މިފަދަ ކަންތައް އެކި ގޮތްގޮތުން ތަރައްޤީކުރުމުގެ ބާރު ދަށުކުރުމުން، ނުވަތަ ބޭރުގެ އެހީ ހަމަ ދޭން ދިނުން އެއް ކޮށްކަމަކީ މުއައްސަސާތަކުން ފައިސާ ދޭންވާ ނަމަވެސް.

ބަޖެޓް ބޮޑުވުމުން އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން ބޭނުންވާ ތަރައްޤީ ކަމުގެ ދެފުށް، މިނިސްޓްރީ އޮފް ޕްލޭނިންގ އެންޑް ނެޝަނަލް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ރިޕޯޓް އޮފް ދަ ބިލް.

އަދިވެސް ދުވަހަކަށް ނިސްބަތްވާ ބަޖެޓް އަދި ވެސް ބަލާ

އަދާކުރަންޖެހޭ ފަރާތްތަކެއް ވާކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އާދެ، ކޮންމެ އަހަރަކު ވެސް ދަރަޖައިގެ ބޭބޭ ގޮތުގައި ތަރައްޤީކޮށްދޭން ގޮތަކަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްގެ ވަޒީރުން ވަރަށްގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރައްވާފައި، އެބޭފުޅާ ހިންގަވާ ބަޖެޓް ތައްޔާރުކުރެއްވިއިރު. އެހެންކަމުން ބަލައިލެއްވި، މިމަސައްކަތުގައި އެހެން އަހަރުތަކަށް ވުރެ އެއްވެސް ވަގުތެއް ބޮޑަށް މިސަރުކާރުގެ ކުރިއެރުމަށް ޓަކައި ކުރެއްވި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްގެ ވަޒީރު ކުރެއްވި ޝުކުރު ދަންނަވަން: އަދި އާންމުގޮތުގެ ދަރަޖަ، އެމިނިސްޓްރީގެ ބޭފުޅުން ކުރައްވާ މަސައްކަތަކީ ކުރެއްވީ ލިޔެކިޔުމާއި އަތޮޅުތަކުގެ ޝުކުރު ދަންނަވަން. ހަމައެހެންމެ، ބޭފުޅުން ކުރިޔަށް ގެންދެވި ހިސާބުތައް ތަރުތީބު ކުރެއްވި ޝުކުރު ދަންނަވަނީ، އެބޭފުޅުން ކުރެއްވި މަސައްކަތުގެ އަގު ވަޒަންކުރަމުން. އަތޮޅުތަކުގެ މިޝަކުރު ދަންނަވަނީ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ވަޒީރުންނާއި ބޭފުޅުންގެ ބޭނުންތެރިކަމާއި ވަޒީރުންގެ، ބޭފުޅުންގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ގޮތުން އަތޮޅުތަކުގެ ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާވާ ގޮތަށް އެހީތެރިކަން ދިނުމަށް، އެމިނިސްޓްރީގެ މުވައްޒަފުންނަށް ޝުކުރު ދަންނަވަމުން.

އަތޮޅުތަކުގެ ފެން ގެ ސިއްޙީ ތަރައްޤީ އަށް ދެއްވި އެހީތެރިކަމަށް ފާހަގަ ކުރައްވާ ދެންނެވި، ބޭސްފަރުވާ އާއި ދަރިވަރުންނަށް ތަޢުލީމު ދިނުމުގެ ފުރުޞަތު ކުރިއަރުވައިދިނުމަކީ މަސައްކަތްތަކުގެ ބޮޑުކަން، އަދި އަހަރުތަކުގެ ތަރައްޤީ ހާސިލުކޮށްދެނީ. އަތޮޅުތަކުގެ ވުޖޫދު ކުރިމަތިވެފައިވާ، ރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓްގެ އަހަރުތަކުގައި. އާދެ! 80 ގެ އަހަރުތަކުގެ ތަރައްޤީގެ ބަދަލުގެ އަދިވެސް 90 ގެ އަހަރުތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު މިހާރު ސަރުކާރުން ދެއްވާ އަތޮޅުތަކުގެ ވުޖޫދު މަސައްކަތްތަކުގައި ކުރިއަރަނީ.

އާދެ! ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުތަކުގައި އަތޮޅުތަކުގެ ވުޖޫދު މަސައްކަތްތަކުގެ ކުރިން ގެއްލުނު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުގެ ބޮޑު ބައެއް ހިމެނޭ. 90 ގެ އަހަރުތަކުގައި މަސައްކަތްތަކުގެ ކުރިން ޖެހުނު މިބަޖެޓުގެ މަސައްކަތް އެކަށީގެންވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހިމާޔަތް ބަޔާން ކުރިއަށް ތަކުގައި އަތޮޅުތަކުގެ ތަރައްޤީއަށް. މިމަސައްކަތްތަކާ ކުރިއަރުވާ، އަތޮޅުތަކުގެ ވުޖޫދުގެ ގެއްލި އުނދަގޫ ވެއްޖެކަން އެމީހުންނަށް ބޮޑުކަމެއް، ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުމުގެ ފެންވަރު މަސައްކަތްގެންދިޔުމަށް

އަޅުގެ ކަނޑައަޅާފައިވާ މުޅި ޤައުމަށް ފައިދާކުރާ ހިންގުންތަކުން އަޅުގަނޑު ވޮޑިގެން ތަރައްޤީގެ ބަރަކާތްތަކެއް ވެރިކަމުގެ ބާރުތަކަށް ހާސިލުކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ތަކުލީފު ކުރައްވާ، މިހާރު ގެންގޮސްފައިވާ މަސައްކަތް ކުރުމަށް، ކުރިމަގު ދިރިއުޅުމުގެ ހަމަތަކާ އިންސާފުވެރިކަމާ ގުޅިގެން ކުރިއަށް ގެންދާ ތަރައްޤީގެ ފުރުޞަތު ހުޅުވިގެން ދިއުމަށް ބޭނުންވާ ކުރިމަގު ދައްކަވައިދިނުން ވެސް އަޅުގަނޑު އެދެމެވެ.

މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން،

އަޅުގަނޑު މިހާރު ދަންނަވައިދިން 1990 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓާ ދިމާލުން ދައުލަތުގެ ކަންތައްތަކުގެ ތަފްސީލު ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅައި، އެ ބަޖެޓު ފާސްކޮށްދެއްވުމަށް މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާ ތަރުތީބުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރަޢިއްޔަތުގެ ބަދަލުގައި. މިއީ ދަރުމަވެރި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ގަބޫލުކުރައްވާނެ، އަދި ދިވެހި ރައްޔިތުން ކުރިއަށް ގެންދާ ތަރައްޤީ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް އަޅުގަނޑު އެދެމުން، މިކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ކުރާނެ ކަމެއް ނުވެއެވެ.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ބަޖެޓުގެ ފަރާތުން އަދި ބަރަކާތްތެރި ކުރިމަގެއް ލިބިގެންދިއުމުގެ ތަރައްޤީ ކުރާ އަހުލުވެރި ހިތްތަކާއެކު، އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް ދާ ދިވެހި ރައްޔިތުން އެހީތެރިވުމުގެ ތެރެއިން ދައުލަތުގެ ކުރިއެރުމަށް ތަރައްޤީ ހޯދުމުގެ ހެޔޮ ތައުފީޤު މާތް الله ދެއްވާށިއެވެ! آمين

والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته

މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް
މާލެ
ދިވެހިރާއްޖެ

ބަޖެޓް ޑިވިޝަން (1)

1990 ގެ ބަޖެޓް އެންދާޒާ
ޚުލާޞާ ހިސާބު

	1988 ގައި ހިނގި ޚަރަދު ރުފިޔާ	1989 އަށް ރިވައިޒް ކުރި އެންދާޒާ ރުފިޔާ	1990 އެންދާޒާ ކުރި ރުފިޔާ
● **ޚަރަދު**			
1. އޮފީސް ތަކުގެ ބަޖެޓް ތަކުގެ ޖުމްލަ	301,658,408	512,646,047	675,176,977
2. ބޭރުގެ ހިލޭ އެހީގެ ފައިސާއިން ކުރާ ޚަރަދު	6,650,386	18,000,000	12,000,000
3. ތަރައްޤީގެ ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް ހިލޭ އެހީއިން ކުރާ ޚަރަދު	82,079,497	138,832,537	97,054,327
4. ލިބޭ ލޯނުން ކުރާ ޚަރަދު	40,444,729	56,040,040	120,212,275
5. ބޭރުގެ އެހީގެ ކައުންޓަރ ޕާޓް ފަންޑުން ކުރާ ޚަރަދު	4,105,147	5,000,000	1,000,000
6. އެކިއެކި އޮފީސްތަކުގައި ހުންނަ ފަންޑުތަކުން ކުރާ ޚަރަދު	6,613,199		
ބަޖެޓުގެ ޖުމްލަ:	441,551,366	730,518,624	905,443,579
ކެނޑުން: އަހަރު ނިމުމުން އޮފީސްތަކުގެ ބަޖެޓުން ބާކީވާނެކަމަށް ލަފާކުރާ		87,149,828	108,028,316
ޚަރަދުގެ ޖުމްލަ:	441,551,366	643,368,796	797,415,263
● **ފައިސާ ލިބޭ ގޮތްތައް**			
1. އާމްދަނީގެ ގޮތުގައި ލިބޭ ފައިސާ	337,416,252	429,637,695	504,353,109
2. ބޭރުގެ އެހީގެ ގޮތުގައި ފައިސާ އިން ލިބޭ	19,223,732	30,000,000	20,000,000
3. ބޭރުގެ އެހީގެ ކައުންޓަރ ޕާޓް ފަންޑުން ޚަރަދު ކުރުމަށް ލިބޭ	6,937,824	5,000,000	1,000,000
	363,577,808	464,637,695	525,353,109
4. ތަރައްޤީގެ ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް ހިލޭ އެހީގެ ގޮތުގައި ލިބޭ	82,079,497	138,832,537	97,054,327
5. ލޯނު އެހީގެ ގޮތުގައި ލިބޭ	40,444,729	59,820,040	116,432,275
6. ލިބޭ ފައިސާގެ ޖުމްލަ.	486,102,034	663,290,272	738,839,711
7. ޚަރަދަށްވުރެ އިތުރަށް ލިބޭނެކަމަށް ލަފާކުރާ އަދަދު	44,550,668	19,921,476	
8. ލިބޭ އާމްދަނީއަށްވުރެ ޚަރަދު އިތުރުވާނެކަމަށް ލަފާކުރާ އަދަދު			58,575,552

ބަޖެޓް އެސްޓިމޭޓް

އުސޫލީ ބައިބައިން ޚަރަދު ކުރެވޭ ގޮތުގެ ޖުމްލަ ހިސާބު
(1988 ން 1990 އަށް)

	1988 ޕްރޮވިޜަނަލް ޚަރަދު		1989 އަށް ރިވައިޒްކުރި		1990 އަށް ލަފާކުރި	
	މިލިއަން ރުފިޔާ	%	މިލިއަން ރުފިޔާ	%	މިލިއަން ރުފިޔާ	%
.1 ދައުލަތުގެ ޚިދުމަތްތަށް ދޭ އާންމު ހިންގުމަށް	118.608	26.9	181.999	28.3	273.142	34.2
(1) ހިންގުމާ ބެހޭ ޚަރަދު	78.653	17.8	110.824	17.2	137.720	17.3
(2) ޢަދުލު އިންސާފު ޤާއިމު ކުރުމަށް	7.661	1.8	9.942	1.6	13.043	1.6
(3) އަމަން ޤާއިމު ކުރުމާއި މަސްލަހަތުގެ ސަރަހައްދު ބެލެހެއްޓުން	32.294	7.3	61.233	9.5	122.379	15.3
.2 އިޖްތިމާޢީ ތަރައްޤީއަށް ކުރާ ޚަރަދު	165.319	37.4	255.108	39.6	301.056	37.8
(4) ތަޢުލީމު	39.882	9.0	110.148	17.1	108.864	13.7
(5) ސިއްޙަތު	50.871	11.5	44.498	6.9	140.106	17.6
(6) ސޯޝަލް ސެކިއުރިޓީ އާއި ވެލްފެއަރ	16.467	3.7	14.697	2.3	11.937	1.5
(7) ޖަމާޢަތުގެ ފައިދާއަށް ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުން ހިންގުމަށް	58.099	13.2	85.765	13.3	40.149	5.0
.3 އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީއަށް ބަލައި ކުރާ ޚަރަދު	97.992	22.2	145.953	22.7	173.617	21.8
(8) މަސްވެރިކަމާއި ދަނޑުވެރިކަން	26.578	6.0	19.104	3.0	18.233	2.3
(9) ދަތުރު ފަތުރާ ބެހޭ ޚަރަދު	46.219	10.5	92.728	14.4	127.204	16.0
(10) މުވާސަލާތުގެ ޚަރަދު	20.000	4.6	24.480	3.8	–	–
(11) ޓޫރިޒަމް	2.788	0.6	5.233	0.8	10.812	1.4
(12) ވިޔަފާރި	1.839	0.4	2.699	0.4	5.975	0.7
(13) އިންޑަސްޓްރީ	0.568	0.1	1.709	0.3	11.393	1.4
.4 ދަރަނީގެ ޚިދުމަތާއި އަދާކުރުން	59.632	13.5	60.309	9.4	49.600	6.2
(14) ޚިދުމަތުގެ ޚަރަދު	15.218	3.4	15.274	2.4	12.317	1.5
(15) ލޯނު އަދާކުރުން	44.414	10.1	45.035	7.0	37.283	4.7
ޖުމްލަ	441.551	100	643.369	100	797.415	100

މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ.

ޖަދުވަލު ނަންބަރު (3)

1988 ވަނަ އަހަރު ދައުލަތުގެ ލިބުނު ފައިސާގެ ހިސާބު

	ރުފިޔާ	ޕަސެންޓް
1 ޓެކްސްގެ ގޮތުގައި ލިބުނު	204,963,721	42.16
އިމްޕޯޓް ޑިއުޓީ	137,260,185	28.24
އެކްސްޕޯޓް ޑިއުޓީ	-	-
ޓޫރިޒަމް ޓެކްސް	40,551,162	8.34
ބޭންކު ފައިދާގެ ޓެކްސް	5,744,529	1.18
އެއަރޕޯޓް ޑިޕާޗަރ ސަރވިސް ޗާޖް	10,199,294	2.10
ގަޑުބަދު ދުއްވާ ވަކާލާތުގެ ފީ	2,043,251	0.42
ވަސީލަތްތަކުން ނަގާފީ ކަނޑުގައި ދުއްވާ އިންޖީނުލީ ވަކާލާތުގެ ފީ	915,273	0.19
ވިޔަފާރިކުރާ ފަހަރުތަކުން ލިބޭ ފީއާއި ކަނޑުފަހަރުގެ އަލަކަތު	1,442,466	0.29
ނަމްބަރު ސްޓިކަރު	2,668,209	0.55
ޓީ.ވީ. ލައިސަންސް	499,411	0.10
ރޯޔަލްޓީ	3,639,941	0.75
2 ޓެކްސް އާއި ނުބެހޭ އާމްދަނީ	132,452,531	27.25
ސަރުކާރުގެ ވިޔަފާރިއާއި އެއްބަސްވެވިފައިވާ ބުރޯ ބަނޑުވެރިން ލިބޭ ފައިދާ	55,546,368	11.43
ޕޯސްޓޭޖް ސްޓޭމްޕް ވިއްކުމުގެ ފައިދާ	2,800,000	0.58
ސަރުކާރުން ކުއްޔަށް ދޫކޮށްފައިވާ އިމާރާތްތަކުގެ ކުލި	6,658,625	1.37
ސަރުކާރުން ކުއްޔަށް ދޫކޮށްފައިވާ ރިސޯޓު ބިމުގެ ކުލި	23,542,615	4.84
އަތޮޅުތަ ފަތުރުވެރިކަމުން ހިންގާ ރިސޯޓް ބިމުގެ ކުލި	2,104,311	0.43
ފަޅު ރަށްރަށާއި ގޭދޮށްތަށް ހިނގަނަކަށް ގޮތުގެ ވަޒީފާ ލިބޭ	226,630	0.05
ސަރުކާރުގެ ކޮމްޕެނީތަކާއި ސަރުކާރުގެ ހިއްސާ ސަރުކާރުގެ ކުލި	1,638,071	0.34
ވިޔަފާރި ކުއްޔަށް ދޫކޮށްފައިވާ ބިމުގެ ކުލި	1,151,885	0.24
އެއަރޕޯޓް ހޭންޑްލިންގ ސާރވިސް އިން ލިބޭ	8,518,423	1.75
" ކޭޓަރިންގ ސާރވިސް އިން ލިބޭ	6,032,953	1.24
" ގޯރިންޓީ ބޮޑެތި އަތޮޅުތަކުގެ ސަރވިސް ނަގާ ލިބޭ	3,374,000	0.69
ސަރުކާރުގެ އެޕާރޓްމަންޓް ތަކުން ހިންގާ އާމްދަނީ	5,122,398	1.05
އެކި އެކި ތަކެތި ވިއްކާލުމުން ލިބޭ	2,361,197	0.49
އެކި އެކި ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާ ލިބޭ	3,666,268	0.75
އެކި އެކި ޑިޕާޓްމަންޓުން ލިބޭ	9,708,787	2.00
3 ޖުމްލަ އާމްދަނީ	337,416,252	69.41
4 ބޭރުގެ އެހީގެ ގޮތުގައި ލިބުނު	148,685,782	30.59
ހަދިޔާގެ ގޮތުގައި ބޭރުން ލިބުނު ފައިސާ	19,223,732	3.95
ބޭރުގެ އެހީގެ ދަށުން ތަރައްޤީ ހަރަދުކުރުމަށް ލިބުނު	6,937,824	1.43
ވަކިވަކި ޤައުމުތަކުން ދަރަނީގެ ގޮތުގައި ލިބުނު	40,444,729	8.32
ވަކިވަކި ޖަމްޢިއްޔާތަކުން އެހީގެ ގޮތުގައި ލިބުނު	82,079,497	16.89
5 ލިބުނު ފައިސާގެ މުޅި ޖުމްލަ	486,102,034	100

މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ.

ބަޖެޓް ސަރކިއުލަރ (4)

މުޅި ބަޖެޓްގެ ބައިބައިގެ ޖުމްލަ ހިސާބު
(1990 ,1989 ,1988)

	1988 ޚަރަދު		1989 ޚަރަދު		1990 އަހަރު	
	ހަޤީޤީ ޚަރަދު ރުފިޔާ	%	ރިވައިޒްކުރެވުނު ލަފާކުރެވޭ ރުފިޔާ	%	ލަފާކުރެވޭ ޚަރަދު ރުފިޔާ	%
ރިކަރަންޓް ޚަރަދު	210,932,279	47.8	287,012,973	44.6	351,958,382	44.1
ކެޕިޓަލް ޚަރަދު	230,619,087	52.2	356,355,823	55.4	445,456,881	55.9
މުޅި ޖުމްލަ	441,551,366	100	643,368,796	100	797,415,263	100

ރިކަރަންޓް ޚަރަދު

1	މުވައްޒަފުންނަށް ހިނގާ ޚަރަދު	74,712,338	17.0	107,712,139	16.7	131,843,097	16.5
2	ޕެންޝަނާއި، ދިވެހިން މުވައްޒަފުންނާއި، އަދި އެހެނިހެން ޚިދުމަތުން ވަކިވުމުން ދެއްވާ ފައިސާ	5,059,749	1.1	6,555,625	1.0	6,576,400	0.8
3	ދަތުރު ޚަރަދު	11,177,210	2.5	10,182,628	1.6	15,867,347	2.0
4	ހާރު ތަކެތި	33,143,534	7.5	48,245,318	7.5	60,430,440	7.6
5	މަރާމާތުކުރުމާއި ބެލެހެއްޓުމުގެ ޚަރަދު	13,579,885	3.1	24,303,998	3.8	34,984,299	4.4
6	ތަކެތި އުފެއްދުމާއި ދުވާލު ބޭނުންވާ ޚިދުމަތްތަކަށް ހިނގާ ޚަރަދު	36,357,731	8.2	50,872,338	7.9	66,830,683	8.4
7	ޚިދުމަތުގެ ޚަރަދާއި ފައިދާ އާ ބަދަލު ޚަރަދު	15,220,516	3.4	15,324,298	2.4	12,370,068	1.5
8	ސަރުކާރުން ދޭ އެހީއާއި ދިރާސީ ހަރަދާއި އެހެނިހެން	21,681,316	5.0	23,816,629	3.7	23.056,048	2.9
	ޖުމްލަ	210,932,279	47.8	287,012,973	44.6	351,958,382	44.1

ކެޕިޓަލް ޚަރަދު

9	ހަރުމުދާ ގަތުމާއި ބިނާކުރުމަށް ހިނގާ ޚަރަދާއި ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢު	157,030,163	35.6	287,464,539	44.7	372,775,551	46.8
10	ލޯން އަނބުރާ ދެއްކުން	44,413,686	10.0	45,034,900	7.0	37,813,332	4.7
11	އިންވެސްޓްމަންޓާއި ލޯނު ދިނުމަށް ހިނގާ ޚަރަދު	29,175,238	6.6	23,856,384	3.7	34,867,998	4.4
	ޖުމްލަ	230,619,087	52.2	356,355,823	55.4	445,456,881	55.9

1 މުވައްޒަފުންނަށް ހިނގާ ޚަރަދު

1.01	މުސާރައާއި އުޖޫރަ	62,554,936	14.2	84,116,829	13.1	104,756,725	13.1
1.02	މުވައްޒަފުންނަށް ދޭ ޚާއްޞަ ފައިސާ	769,026	0.2	2,033,935	0.3	2,012,341	0.3
1.03	އިތުރުގަޑީގެ މަސައްކަތަށް ދޭ ފައިސާ	803,714	0.2	1,041,273	0.2	1,628,039	0.2

1.04	[illegible] ދޭ ފައިސާ	216,897	0.0	274,366	0.0	324,191	0.0
1.05	[illegible] ގޮތްގޮތުން މުވައްޒަފުންނަށް ދޭ ފައިސާ	1,745,373	0.4	2,296,724	0.3	2,742,949	0.3
1.06	އެހެނިހެން ގޮތްގޮތުން ދޭ ފައިސާ	8,622,392	2.0	17,949,012	2.8	20,378,852	2.6
	ޖުމްލަ	74,712,338	17.0	107,712,139	16.7	131,843,097	16.5

2 ޕެންޝަނާއި ދުވަސްވީ މުވައްޒަފުންނަށާއި

އަދި އެހެން ގޮތްގޮތުން ދައުލަތުން ދޭ ފައިސާ

2.01	ޕެންޝަނުގެ ފައިސާ	3,596,964	0.8	4,531,500	0.7	4,530,000	0.6
2.02	[illegible] ދޭ ފައިސާ	158,974	0.0	274,125	0.0	296,400	0.0
2.03	ސޯޝަލް ސެކިއުރިޓީގެ ގޮތުގައި ދޭ ފައިސާ	1,303,811	0.3	1,750,000	0.3	1,750,000	0.2
	ޖުމްލަ	5,059,749	1.1	6,555,625	1.0	6,576,400	0.8

3 ދަތުރު ޚަރަދު

3.01	ރާއްޖޭގެ ތެރެއަށް ކުރާ ދަތުރު ޚަރަދު	2,393,495	0.5	2,131,481	0.4	2,438,972	0.3
3.02	ރާއްޖޭއިން ބޭރަށް ކުރާ ދަތުރު ޚަރަދު	5,845,891	1.3	5,254,605	0.8	8,675,797	1.1
3.03	ބޭރުގެ ފަރާތްތަކަށް ދޭ ދަތުރު ޚަރަދު	797,467	0.2	826,814	0.1	1,880,282	0.2
3.04	އެހެނިހެން ދަތުރު ޚަރަދު	2,140,357	0.5	1,969,728	0.3	2,872,296	0.4
	ޖުމްލަ	11,177,210	2.5	10,182,628	1.6	15,867,347	2.0

4 ހޭދަ ތަކެތި

4.01	ލިޔެކިޔުމާބެހޭ ތަކެތި	3,282,359	0.7	4,456,206	0.7	5,588,685	0.7
4.02	[illegible]	3,891,658	0.9	3,687,000	0.6	6,575,346	0.8
4.03	އިލެކްޓްރިކާބެހޭ ގޮތްގޮތުން ގަންނަ ތަކެތި	706,252	0.2	1,085,552	0.2	1,227,482	0.2
4.05	މުވައްޒަފުންނަށް [illegible] ހޭދަ ތަކެތި	2,070,261	0.5	2,376,151	0.4	2,932,630	0.4
4.06	[illegible]	7,330,501	1.7	8,743,482	1.3	10,751,786	1.3
4.07	[illegible] ހޭދަ ތަކެތި	1,578,332	0.3	3,189,125	0.5	5,265,049	0.7
4.08	އެހެނިހެން ގޮތްގޮތުން ހޭދަ ތަކެތި	14,284,171	3.2	24,707,802	3.8	28,089,462	3.5
	ޖުމްލަ	33,143,534	7.5	48,245,318	7.5	60,430,440	7.6

5 މަރާމާތު ކުރުމާއި ބެލެހެއްޓުމުގެ ޚަރަދު

5.01	ޢިމާރާތަކާއި [illegible] މަރާމާތު ކުރުން	6,630,759	1.5	13,526,237	2.1	20,348,631	2.6
5.02	މެޝިނަރީ މަރާމާތު ކުރުން	1,629,298	0.4	2,108,361	0.3	3,058,051	0.4
5.03	އެއްގަމުގައި ދުއްވާ ތަކެތި މަރާމާތު ކުރުން	2,089,365	0.5	3,476,166	0.6	5,032,949	0.6
5.04	ކަނޑުގައި ދުއްވާ ތަކެތި މަރާމާތު ކުރުން	2,750,177	0.6	3,809,650	0.6	4,902,476	0.6
5.05	[illegible] ބޯޓު މަރާމާތު ކުރުން	65,916	0.0	200,000	0.0	200,000	0.0
5.06	ފަރުނީޗަރ މަރާމާތު ކުރުން	276,704	0.1	789,484	0.1	856,502	0.1
5.07	އެހެނިހެން ތަކެތި މަރާމާތު ކުރުން	137,666	0.0	394,100	0.1	585,690	0.1
	ޖުމްލަ	13,579,885	3.1	24,303,998	3.8	34,984,299	4.4

6 ތަކެތި އުފުލުމާއި މުވާސަލާތާއި ބޭނުންކުރާ ޚިދުމަތުގެ ޚަރަދު

6.01	އުފުލުމުގެ ޚަރަދު	1,197,581	0.3	1,701,177	0.2	2,282,440	0.3
6.02	ޓެލެފޯން ޚަރަދު	1,855,967	0.4	3,255,222	0.5	4,796,173	0.6
6.03	ޕޯސްޓޭޖް އާއި ވަޔަރލެސް ކޭބަލް އަދި ޓެލެކްސް ޚަރަދު	1,743,882	0.4	2,115,582	0.3	2,667,692	0.3
6.04	އިލެކްޓްރިކް ފީގެ ޚަރަދު	6,693,379	1.5	8,145,541	1.3	10,066,645	1.2
6.05	ތަންތަނުގެ ކުއްޔާއި ތަކެތީގެ ކުލި	6,758,427	1.5	8,802,082	1.4	10,293,559	1.3
6.06	ޖަލްސާތަކާ ބައްދަލުވުން ހިންގާ ޚަރަދު	3,077,048	0.7	5,178,338	0.8	9,268,615	1.2
6.08	އާންމު ފައިދާއަށް ޗާޕް ކުރާ ތަކެތީގެ ޚަރަދު	818,338	0.2	2,984,465	0.5	3,878,806	0.5
6.09	އެހެނިހެން ޚިދުމަތުގެ ޚަރަދު	14,213,109	3.2	18,689,931	2.9	23,576,753	3.0
	ޖުމްލަ	36,357,731	8.2	50,872,338	7.9	66,830,683	8.4

7 ޚިދުމަތުގެ ޚަރަދާއި ފައިދާއާއި ބޮޑު ޚަރަދު

7.01	ޚިދުމަތުގެ ޚަރަދު (ސަރުކާރުގެ [illegible])	6,644,585	1.5	4,749,298	0.7	3,475,912	0.4
7.03	ޚިދުމަތުގެ ޚަރަދު (ރާއްޖެއިން ބޭރުގެ ފަރާތްތަކަށް ދައްކާ)	8,575,931	1.9	10,575,000	1.7	8,894,156	1.1
	ޖުމްލަ	15,220,516	3.4	15,324,298	2.4	12,370,068	1.5

8 ސަރުކާރުން ދޭ އެހީއާއި އިންޝުރަންސް އަދި ސަބްސިޑީ

8.01	ސަބްސިޑީ			3,642,047	0.6		
8.02	ނިކަމެތިންނާއި [illegible] ދޭ ފައިސާ	241,549	0.1	291,804	0.0	283,000	0.0
8.03	އަމިއްލަ ފަރާތްތަކަށް ދޭ އެހީގެ ފައިސާ	9,593,243	2.2	6,310,964	1.0	7,652,650	1.1
8.06	ބޭރުގެ އެކި އެކި ޖަމާޢަތްތަކާ ތަންތަނަށް [illegible] ދޭ ފައިސާ	3,619,151	0.8	5,166,289	0.8	5,428,355	0.7
8.07	ޕެންޝަން [illegible] އެހީގެ ގޮތުން ދޭ ފައިސާއާއި އިނާމުގެ ފައިސާ	375,165	0.1	677,150	0.1	853,445	0.1

8.08	[illegible]	1,388,374	0.3	324,050	0.0	324,100	0.0
8.09	[illegible]	408,805	0.1	623,182	0.1	175,200	0.0
8.10	އެހެނިހެން [illegible]	6,055,029	1.4	6,781,143	1.1	8,339,298	1.0
	ޖުމްލަ	21,681,316	5.0	23,816,629	3.7	23,056,048	2.9

9 [illegible]

9.01	ފަރުނީޗަރު	2,926,436	0.7	4,024,869	0.6	6,178,865	0.8
9.02	[illegible]	5,872,605	1.3	6,114,661	1.0	10,875,199	1.4
9.03	މެޝިނަރީ	2,325,452	0.5	4,369,446	0.7	5,575,952	0.7
9.04	[illegible]	303,337	0.1	754,279	0.1	1,073,500	0.1
9.05	އެއްގަމުމަތީ ދުއްވާ ބޭނުމަށް	2,359,226	0.5	5,780,079	0.9	10,709,760	1.3
9.06	ކަނޑުމަތީ ދުއްވާ ބޭނުމަށް	2,902,694	0.7	10,113,973	1.6	17,155,500	2.2
9.07	[illegible]	1,866,370	0.3	5,501,209	0.7		
9.08	[illegible]	328,659	0.1	311,713	0.0	587,160	0.1
9.10	[illegible]	115,430	0.0	7,896	0.0		
9.11	[illegible]	137,467,963	31.1	249,358,040	38.8	313,627,031	39.3
9.12	[illegible]	2,428,361	0.6	4,763,213	0.7	1,491,375	0.2
	ޖުމްލަ	157,030,163	35.6	287,464,539	44.7	372,775,551	46.8

10 ލޯން އަނބުރާ ދެއްކުން

10.03	[illegible]	44,413,686	10.0	45,034,900	7.0	37,813,332	4.7
	ޖުމްލަ	44,413,686	10.0	45,034,900	7.0	37,813,332	4.7

11 [illegible]

11.05	[illegible]	1,514,711	0.3	1,368,623	0.2	2,300,601	0.3
11.06	[illegible]	27,660,527	6.3	22,487,761	3.5	32,567,397	4.1
	ޖުމްލަ	29,175,238	6.6	23,856,384	3.7	34,867,998	4.4

[illegible]

(5) [illegible]

[illegible]

އެމެރިކާ ޑޮލަރުން

			1986			1987			1988			1989		
			އިންޓަރެސްޓް / ސަރވިސް ޗާޖު	ރިޕޭމަންޓް	ޖުމްލަ	އިންޓަރެސްޓް / ސަރވިސް ޗާޖު	ރިޕޭމަންޓް	ޖުމްލަ	އިންޓަރެސްޓް / ސަރވިސް ޗާޖު	ރިޕޭމަންޓް	ޖުމްލަ	އިންޓަރެސްޓް / ސަރވިސް ޗާޖު	ރިޕޭމަންޓް	ޖުމްލަ
1	[illegible]	237	2,265	84,000	86,265	1,844	84,000	85,844	1,424	84,000	85,424	998	84,000	84,998
2	-	206	3,390	142,100	145,490	2,679	142,800	145,479	1,963	142,800	144,763	1,246	142,800	144,046
3	-	127	3,298	80,000	83,298	2,899	80,000	82,899	2,498	80,000	82,498	2,097	80,000	82,097
4	-	45	1,436	50,000	51,436	1,187	50,000	51,187	936	50,000	50,936	685	50,000	50,685
5	-	302	2,321	74,284	76,605	1,950	74,284	76,234	1,577	74,284	75,861	1,204	74,284	75,488
6	[illegible]	154	48,524	384,626	433,150	34,620	418,110	452,730	16,294	397,650	413,944	8,240	375,040	383,280
7	[illegible]			105,715	105,715									
8	[illegible]	550	41,228	218,162	259,390	34,220	220,192	254,412	26,577	222,222	248,799	19,578	220,192	239,770
9	[illegible]	81, 186	96,920	491,563	588,483	85,986	513,240	599,226	77,276	504,701	581,977	74,151	474,382	548,533
10	[illegible]			211,095	211,095		6,971	6,971						
11	[illegible]	88 P	5,849	66,000	71,849	5,650	66,000	71,650	5,192	66,000	71,192	4,708	66,000	70,708
12	[illegible]	1/71	135,107	569,574	704,681	123,026	573,796	696,822	110,018	563,706	673,724	97,353	553,578	650,931
13	-	2/141	3,038	84,469	87,507	30,443	171,365	201,808	25,270	168,352	193,622	23,578	165,327	188,905
14	[illegible]		47,680		47,680	55,669	165,337	221,006	45,528	161,066	206,594	35,000	155,863	190,863
15	[illegible]	1320	31,255		31,255	37,434		37,434	43,209		43,209	34,926		34,926
16	[illegible]	1004	18,867	72,990	91,857	16,111	73,397	89,508	15,549	74,074	89,623	13,506	73,397	86,903
17	[illegible]	165	126,585	644,767	771,352	116,580	691,600	808,180	111,764	616,445	728,209	110,000	636,473	746,473
18	[illegible] MLO	513	8,560		8,560	8,431		8,431	8,255		8,255	8,005		8,005
19	[illegible]	236 P	4,112	29,000	33,112	3,802	58,000	61,802	3,365	45,490	48,855	4,634	32,980	37,614
20	[illegible] MAL	907	18,609		18,609	18,609		18,609	18,609		18,609	31,014		31,014
21	[illegible]	3/217	8,669		8,669	12,083		12,083	17,737		17,737	27,144		27,144
22	[illegible]			150,425	150,425		139,485	139,485		128,545	128,545		60,170	60,170
23	[illegible] 480 (85)		29,070		29,070	29,889		29,889	29,889		29,889	29,889		29,889
24	[illegible]	394	1,089		1,089	7,867		7,867	8,000		8,000	7,580	160,000	167,580
25	[illegible]		238,630	341,979	580,609	219,947	377,184	597,131	197,627	437,267	634,894	135,490	400,124	535,614
26	[illegible] 480 (86)					14,328		14,328	14,457		14,457	14,457		14,457
27	[illegible]		8,957	126,457	135,414	92,949	292,186	385,135	71,111	291,580	362,691	46,000	260,000	306,000
28	[illegible]			240,000	240,000		360,000	360,000		227,071	227,071			
29	[illegible]					28,370	58,333	86,703	29,359	166,667	196,026	18,457	118,720	137,177
30	[illegible]		40,282		40,282	93,707	188,829	282,536	76,533	206,720	283,253	53,281	194,787	248,068
31	[illegible] 480 (87)								9,820		9,820	9,945		9,945
32	[illegible]	330 P							833	75,000	75,833	4,791	75,000	79,791
33	[illegible]	112/MS							7,740		7,740	17,122		17,122
34	[illegible]											15,506		15,506
	ޖުމްލަ		925,741	4,167,206	5,092,947	1,080,280	4,805,109	5,885,389	978,410	4,783,640	5,762,050	850,585	4,453,117	5,303,702

ބަޖެޓު އަންދާޒާ 1990

ލިބޭ ފައިސާ

		1988 ގައި ލިބުނު ރުފިޔާ	1989 ގެ ރިވައިޒްކުރި ބަޖެޓު އަންދާޒާ ރުފިޔާ	1990 އަށް އަންދާޒާކުރި ބަޖެޓު ރުފިޔާ
1	އިމްޕޯޓް ޑިއުޓީ	137,260,185	153,000,000	160,000,000
2	އެކްސްޕޯޓް ޑިއުޓީ		2,560,000	10,000
3	ޓޫރިސްޓް ޓެކްސް	40,551,162	84,000,000	100,500,000
4	ބޭންކް ޕްރޮފިޓް ޓެކްސް	5,744,529	5,353,330	6,000,000
5	އެއަރޕޯޓް ޕެސެންޖަރ ސަރވިސް ޗާރޖަސް	10,199,294	11,300,000	14,000,000
6	ލޭންޑިންގ ޗާޖަސް	8,518,423	9,000,000	13,000,000
7	ޕާރކިންގ ޗާޖަސް	6,032,953	8,281,000	10,000,000
8	[illegible]	3,374,000	20,000,000	30,000,000
9	[illegible]	2,800,000	239,157	1,000,000
10	[illegible]	2,668,209	3,250,000	3,500,000
11	ސަރުކާރުގެ އިމާރާތްތަކުގެ ކުލި	6,658,625	6,745,507	8,219,265
12	ސަރުކާރުގެ ރިސޯޓްތަކުގެ ކުލި	23,542,615	30,878,536	38,474,865
13	[illegible]	2,104,311	2,629,906	2,516,467
14	[illegible]	1,151,885	845,000	804,570
15	[illegible]	226,630	229,700	226,500
16	[illegible]		126,826	150,000
17	އެސް. ޓީ. އޯ	25,193,259	30,318,555	30,000,000
18	އެމް. އެމް. އޭ	8,972,806	10,137,500	20,000,000
19	އެއަރ މޯލްޑިވްސް ([illegible])	7,105,888	7,870,244	8,000,000
20	މޯލްޑިވްސް އިންޑަސްޓްރިއަލް ފިޝަރީޒް	3,500,000	1,500,000	3,500,000
21	ޓީ. ސީ. ޑީ	3,000,000	3,000,000	5,000,000
22	ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސް	800,000	500,000	800,000
23	އެމް. ޓީ. ސީ. ސީ [illegible]	1,312,890	919,023	787,000
24	[illegible]	527,542	778,520	500,000
25	މޯލްޑިވްސް [illegible]	5,133,983	2,190,000	6,000,000
26	[illegible]	681,569	395,882	500,000
27	[illegible]	1,638,071		
28	[illegible]	325,471	488,516	700,000
29	[illegible]	2,753,100	1,966,000	1,995,900
30	[illegible]	2,043,251	1,765,811	1,576,000
31	[illegible]	915,273	923,000	1,015,000
32	[illegible]	499,411		
33	[illegible]	1,442,466	1,758,700	2,351,234
34	[illegible]	3,596,480	6,114,000	8,879,506
35	[illegible]		1,783,901	3,924,583
36	[illegible]	2,910,235	2,709,949	2,696,500
37	[illegible]		323,713	2,000,000
38	[illegible]	5,122,398	5,528,158	6,612,864
39	[illegible]	4,224,044	5,000,000	4,000,000
40	[illegible]	2,361,197	2,012,540	1,700,000
41	[illegible]	592,043	1,642,500	1,090,884
42	[illegible]	175,966	98,000	86,500
43	[illegible]			1,500,000
44	[illegible]	1,756,088	1,474,221	735,471
	[illegible]:	337,416,252	429,637,695	504,353,109
45	[illegible]	19,223,732	30,000,000	20,000,000
46	[illegible]	6,937,824	5,000,000	1,000,000
47	[illegible]	363,577,808	464,637,695	525,353,109
48	[illegible]	40,444,729	59,820,040	116,432,275
49	[illegible]	82,079,497	138,832,537	97,054,327
	[illegible]:	486,102,034	663,290,272	738,839,711

ބަޖެޓް އެސްޓިމޭޓް

ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ސަރުކާރުގެ ޚަރަދުކުރާ މުޅިބަޖެޓް ޚަރަދު ކުރާ ބާވަތްތަކަށް
ބަހާލާފައިވާ ގޮތުގެ ޕަސެންޓޭޖް
1990

ޚަރަދުގެ ބާވަތް		ޢަދަދު	ޕަސެންޓޭޖް
1	މުވައްޒަފުންނަށް ހިނގާ ޚަރަދު	131,843,097	16.5
2	ޕެންޝަނާއި ދަތުރުކުރުމުގެ މުވައްޒަފުންނާއި، އެލަވަންސް ވަގުތުގެ ދަތުރުފަތުރުގެ ޚަރަދު	6,576,400	0.8
3	ދަތުރު ޚަރަދު	15,867,347	2.0
4	ހުރި ތަކެތި	60,430,440	7.6
5	މަރާމާތު ކުރުމާއި ބެލެހެއްޓުން	34,984,299	4.4
6	ވަކިވި އުފެދުމާއި ޚިދުމަތްތައް ބޭނުންކުރުމުގެ ހިންގުމުގެ ޚަރަދު	66,830,683	8.4
7	ހިންގުމުގެ ޚަރަދާއި ހެއްދެވުމާއި ޖަލްސާ	12,370,068	1.5
8	ސަރުކާރުން ދެވޭ އެހީއާއި އިނާމާއި އަދި ސަބްސިޑީ	23,056,048	2.9
9	ހަރުމުދަލާއި ވަސީލަތްތައް ބިނާކުރުމަށް ހިނގާ ޚަރަދާއި ކުރެވޭ އިމާރާތް	372,775,551	46.8
10	ލޯނު އަނބުރާ ދެއްކުން	37,813,332	4.7
11	އިންވެސްޓްމަންޓަށް ކުރާ ޚަރަދު	34,867,998	4.4
	ޖުމްލަ	797,415,263	100

މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ.

ޗާޓު ނަންބަރު (8)

ދައުލަތަށް ލިބޭފައިސާއާއި ޚަރަދު [illegible]

(1980 ން 1990 އަށް)

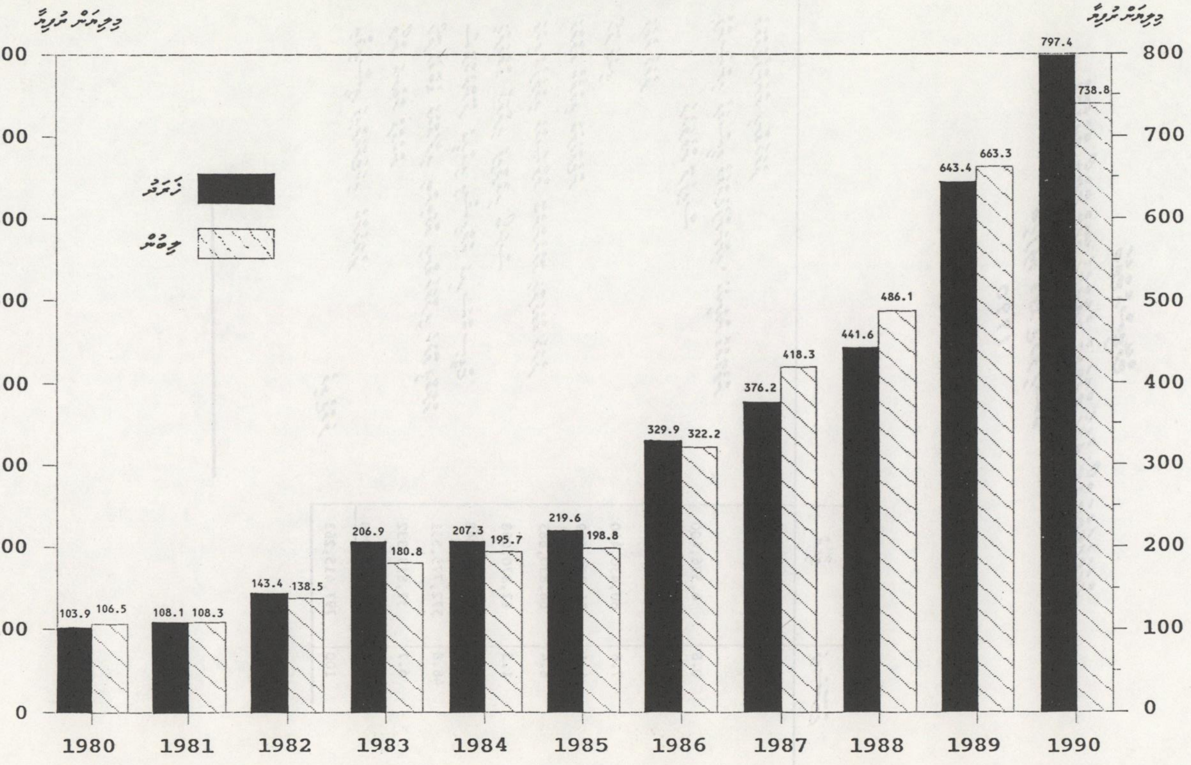

މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ.

ޗާޓް ނަންބަރު (9)

ދައުލަތަށް ލިބޭ ފައިސާ [illegible] [illegible]

(1980 ން 1990 އަށް)

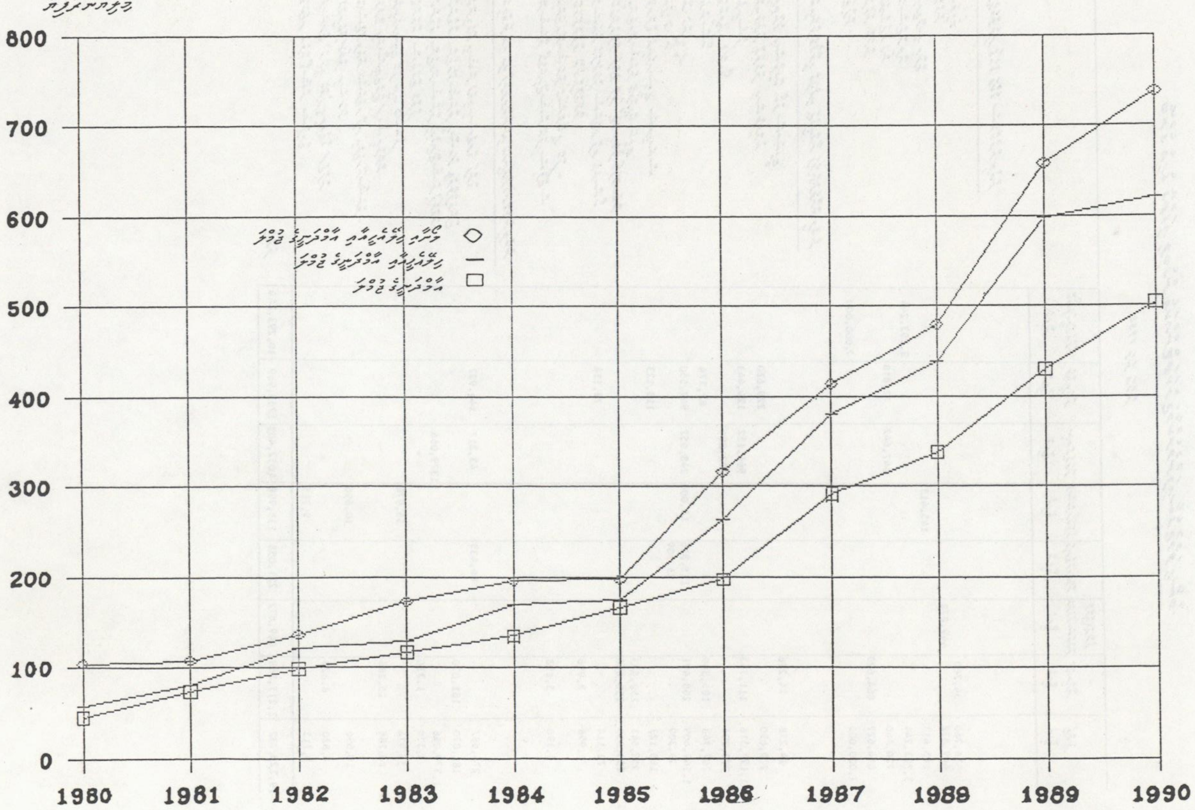

ބޭރުގެ އެހީގެ ގޮތުގައި ލިބިގެން އެކައުންޓްކުރެވުނު ފަންޑުތަކުގެ ޖުމްލަ ހިސާބު

1988 ވަނަ އަހަރު

		ކޮމޯޑިޓީގެ އަދަދު ރުފިޔާ	ކެޕިޓަލް ރުފިޔާ	ސެކްޓަރަލް ރުފިޔާ	ޓެކްނިކަލް އެސިސްޓެންސް ރުފިޔާ	[illegible] ރުފިޔާ	[illegible] ރުފިޔާ	[illegible] ރުފިޔާ	ޖުމްލަ ރުފިޔާ
I	[illegible]								
1	ކެނެޑާ							34,760	34,760
2	ޖަޕާން						449,872		449,872
3	އިނގިރޭސި ވިލާތް				145,413				145,413
4	އޮސްޓްރޭލިއާ	3,293,244							3,293,244
5	[illegible]		72,818	647,642					720,460
6	[illegible]							864,627	864,627
7	ޗައިނާ	7,000,000							7,000,000
II	[illegible]								
8	[illegible]							24,278	24,278
9	[illegible]		229,630						229,630
10	ޔުނިސެފް		124,443	961,132				111,743	1,197,318
11	ޑަބްލިއު. އެޗް. އޯ			773,294					773,294
12	ޔުނެސްކޯ		82,374					185,369	267,743
13	ޔޫ. އެން. ޑީ. ޕީ		907,550	248,052	14,000	111,316		268,491	1,549,409
14	އެފް. އޭ. އޯ					23,309			23,309
15	[illegible]		118,123						118,123
16	[illegible]							252,543	252,543
17	[illegible]							250,855	250,855
18	[illegible]		72,114						72,114
19	[illegible]							2,998	2,998
20	[illegible]							5,198	5,198
III	[illegible]								
21	[illegible]		146,937	43,217		86,433			276,587
22	[illegible]							181,070	181,070
23	[illegible]			1379,066					1,379,066
24	[illegible]							1,330	1,330
25	[illegible]				55,974				55,974
26	[illegible]							25,286	25,286
27	[illegible]				10,696				10,696
28	[illegible]							8,820	8,820
29	[illegible]				9,715				9,715
	ޖުމްލަ	10,293,244	1,753,989	4052,403	235,798	221,058	449,872	2,217,368	19,223,732

މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ

[illegible] (11)

[illegible]

(1980 ން 30 [illegible] 1989 ގެ [illegible])

	1 [illegible]						2 [illegible]						3 [illegible]						4 [illegible]	
	[illegible] ރުފިޔާ		[illegible] ރުފިޔާ		ޖުމްލަ ރުފިޔާ		އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުން ރުފިޔާ		ސަރުކާރުގެ ފަރާތްތަކުން ރުފިޔާ		ޖުމްލަ ރުފިޔާ		އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުން ރުފިޔާ		ސަރުކާރުގެ ފަރާތްތަކުން ރުފިޔާ		ޖުމްލަ ރުފިޔާ		[illegible] ޖުމްލަ ރުފިޔާ	
[illegible] 1980	–	–	1,211,982	15	1,211,982	15	–	–	–	–	–	–	2,460,398	90	–	–	2,460,398	90	3,672,381	05
〃 1981	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	3,945,246	08	–	–	3,945,246	08	3,945,246	08
〃 1982	22,935,482	–	–	–	22,935,482	–	13,243,399	37	3,644,117	34	16,887,516	71	2,714,891	81	999,568	04	3;714,459	85	43,537,458	56
〃 1983	7,943,840	79	–	–	7,943,840	79	8,018,405	17	1,709,056	62	9,727,461	79	3,681,084	84	891,733	79	4,572,818	63	22,244,121	21
〃 1984	783,012	28	–	–	783,012	28	–	–	–	–	–	–	11,898,782	16	1,733,353	74	13,632,135	90	14,415,148	18
〃 1985	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	6,591,462	96	4,999,844	35	11,591,307	31	11,591,307	31
〃 1986	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	6,263,005	58	7,907,255	91	14,170,261	49	14,170,261	49
〃 1987	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	26,655,772	45	8,940,137	96	35,595,910	41	35,595,910	41
〃 1988	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	34,808,958	11	28,198,859	83	63,007,817	94	63,007,817	94
〃 1989	3,642,047	–	–	–	3,642,047	–	–	–	–	–	–	–	32,114,302	53	37,680,590	19	69,794,892	72	73,436,939	72
ޖުމްލަ:	35,304,382	07	1,211,982	15	36,516,364	22	21,261,804	54	5,353,173	96	26,614,978	50	131,133,905	42	91,351,343	81	222,485,249	23	285,616,591	95

ނޯޓް: [illegible] 2 [illegible] 1982 [illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم

މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ

1990 އަށްލަފާކުރި ބަޖެޓް ހަރަދު

		1988 ގައި ލިބުނު ރުފިޔާ	1988 ގައި ހިނގި ހަރަދު ރުފިޔާ	1989 ގައި ހިނގާނެކަމަށް ލަފާކުރި ހަރަދު ރުފިޔާ	1990 އަށް ލަފާކުރި ހަރަދު ރުފިޔާ
1	ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީސް	63,699	15,924,940	17,781,656	26,828,330
2	[illegible]	29,092	11,263,876	19,635,865	34,790,300
3	ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިދާރާ	70	799,378	821,132	1,865,708
4	ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު	2,945	412,603	561,849	451,578
5	މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒް އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސް	179,423	3,399,114		
6	މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒް އެންޑް ސްޕޯޓްސް			5,499,637	4,388,942
7	ސްޕޯޓްސް ޑިވިޜަން	108,197	1,107,303	1,879,816	2,822,853
8	ޕެންޝަންސް އެންޑް ސޯޝަލް ވެލްފެއަރ ޑިވިޜަން	3,266	6,854,520		
9	އިމިގްރޭޝަންސް ޑިވިޜަން	782	362,115	172,168	168,644
10	ޕްރިޒަންސް ޑިވިޜަން	85,410	1,048,578	1,410,495	1,747,039
11	ކުޑަކުދިންގެ [illegible]		782,475	1,371,262	2,010,535
12	އައިޑެންޓިޓީ ކާޑު ޔުނިޓް	2,470	655,425	1,145,002	1,535,904
13	މިނިސްޓްރީ އޮފް ފޮރިން އެފެއާޒް	28,928	5,776,884	5,682,642	6,619,241
14	ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ކޮމިއުނިކޭޝަން އެންޑް އޭވިއޭޝަން	3,409,433	838,586	1,014,379	2,294,295
15	[illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible]		560,717	909,123	850,138
16	[illegible]		1,248,453	1,454,647	1,675,275
17	މިނިސްޓްރީ އޮފް ޑިފެންސް އެންޑް ނޭޝަނަލް ސެކިއުރިޓީ	271,356	32,293,659	60,233,285	92,378,448
18	ފުލުސް ކޯޓު	53,189	281,803	233,535	284,264
19	[illegible] ބަޖެޓް		1,250,278	1,262,650	1,274,934
20	މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޓޮލްސް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން	702,817	4,228,940	5,355,520	6,017,996
21	ނޯދަން ރީޖަނަލް އޮފީސް	36,410	4,372,630	5,492,793	5,719,575
22	ސެންޓްރަލް ރީޖަނަލް އޮފީސް				4,067,484
23	ސަދަން ރީޖަނަލް އޮފީސް	28,600	5,013,920	6,306,483	4,240,833
24	މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޓޮލްސް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން/ [illegible]		2,420,802	3,262,999	3,481,200
25	މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޓޮލްސް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން/ ށ. ފުނަދޫ [illegible] ހިންގުމުގެ ހަރަދު				216,172
26	މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޖުކޭޝަން	461,741	7,692,073	12,526,946	12,659,236

27	[illegible]	8,050	3,304,996	7,669,288	10,211,725
28	[illegible]	10,059	3,497,304	6,602,842	8,808,840
29	[illegible]	10,892	3,429,521	3,567,081	6,007,902
30	[illegible]	9,420	2,815,139	4,343,090	4,276,952
31	[illegible]	1,336	994,482	1,181,492	1,619,882
32	[illegible]	47,180	2,152,235	3,675,762	5,544,210
33	[illegible]	5,601	1,368,998	1,875,674	2,697,628
34	[illegible]	2,948	900,350	1,575,467	2,735,010
35	[illegible]		6,375,091	11,316,989	13,898,678
36	ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޕަބްލިކް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން				1,383,716
37	[illegible]	8,656	2,812,314	4,442,139	7,489,850
38	[illegible]	1,266	419,093	1,451,737	2,240,219
39	[illegible]	581	1,071,749	957,339	1,210,897
40	[illegible]			1,535,651	4,401,104
41	[illegible]			1,096,260	4,318,867
42	މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިޝަރީޒް	807,449	2,258,700		
43	މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިޝަރީޒް އެންޑް އެގްރިކަލްޗަރ			5,042,909	5,420,517
44	މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓްރޭޑް އެންޑް އިންޑަސްޓްރީޒް	5,563,224	1,610,052	2,179,874	1,742,828
45	މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓްރޭޑް އެންޑް އިންޑަސްޓްރީޒް / ފޯރިން އިންވެސްޓްމަންޓް ސަރވިސަސް ބިއުރޯ		228,872	519,204	758,348
46	މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ޝިޕިންގ	3,507,011	748,829	816,322	1,384,129
47	މިނިސްޓްރީ އޮފް ޕްލޭނިންގ އެންޑް ޑިވެލޮޕްމަންޓް	19,562	1,247,142		
48	މިނިސްޓްރީ އޮފް ޕްލޭނިންގ އެންޑް އެންވަޔަރަންމަންޓް			1,908,287	4,635,752
49	މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތް	21,651	4,810,277		
50	މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތް އެންޑް ވެލްފެއަރ			7,211,403	11,723,073
51	ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޕަބްލިކް ހެލްތް	19,102	3,763,655	5,442,793	10,295,821
52	[illegible]	2,078	506,106	433,600	854,172
53	[illegible]	744,599	7,074,432	9,857,819	11,210,564
54	[illegible]	356	616,063	1,093,539	1,944,728
55	[illegible]	10,342	3,681,132	7,243,508	9,492,571
56	[illegible]		592,233	642,490	1,180,774
57	[illegible]		423,954	592,618	1,053,152
58	[illegible]		734,088	935,992	1,377,311
59	[illegible]			449,990	929,633
60	[illegible]	11,511	298,301	407,382	512,350

61	މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖަސްޓިސް	23,876	3,931,410	5,217,522	7,947,032
62	" / ކޯޓް ނަންބަރު 1	75,365	309,679	408,759	422,788
63	" / " 2	20,277	211,836	248,718	247,956
64	" / " 3	1,409	189,790	260,044	269,865
65	" / " 4	3,030	247,220	333,917	333,852
66	" / " 5	104,974	440,476	283,093	286,575
67	" / " 6	17,071	228,047	274,491	294,814
68	" / " 7	1,279	227,311	287,107	293,708
69	" / " 8	1,137	195,578	251,054	270,098
70	" / އަވަސް [illegible] ކޯޓް	484	145,823	171,132	192,980
71	މިނިސްޓްރީ އޮފް އެގްރިކަލްޗަރ	200,158	934,601		
72	ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ފިޝަރީޒް	13,944,152	58,030,173		
73	މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިޝަރީޒް			70,414,666	128,830,397
74	[illegible]	496,660	6,764,052	8,131,915	3,600,670
75	[illegible] އެންޑް [illegible]				6,415,000
76	ކަސްޓަމްސް	137,983,456	3,197,259	4,283,755	5,584,472
77	[illegible] އެންޑް [illegible]	1,268	507,265	635,462	1,100,827
78	ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޓޫރިޒަމް	67,149,130	2,787,965		
79	މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމް			5,232,891	8,646,467
80	ސްކޫލް އޮފް ހޮޓެލް އެންޑް ކޭޓަރިންގ ސަރވިސަސް				2,165,956
81	ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޕަބްލިކް ވާރކްސް އެންޑް ލޭބަރ	169,823	6,243,156		
82	މިނިސްޓްރީ އޮފް ޕަބްލިކް ވާރކްސް އެންޑް ލޭބަރ			5,052,316	6,207,540
83	[illegible]				4,000,000
84	[illegible]		244,933	500,000	4,000,000
85	[illegible]		4,029,038	7,875,925	10,000,000
86	[illegible]		65,857	623,463	5,000,000
87	މާލޭ މިނިސިޕަލިޓީ	1,505,178	4,464,118	6,327,728	8,903,437
88	" / [illegible]		3,496,821	4,382,103	9,496,682
89	ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް އިންފޮމޭޝަން އެންޑް ބްރޯޑްކާސްޓިންގ	186,081	539,413	1,253,959	1,749,743
90	[illegible]	366,793	2,123,823	2,778,455	5,121,659
91	ޓީވީ މޯލްޑިވްސް	662,389	3,188,274	5,372,105	6,761,056
92	[illegible]	19,051	259,563	451,611	584,881
93	[illegible]	65,286	988,579	1,441,840	2,497,459
94	ސިވިލް އޭވިއޭޝަން އޮތޯރިޓީ	28,636,986	23,216,829		
95	ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ސިވިލް އޭވިއޭޝަން			811,591	828,770

96	މޯލްޑިވްސް އެއަރ ޕޯޓްސް އޮތޯރިޓީ	4,354,673	2,144,520	30,026,307	47,250,528
97	އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް	382	450,252	630,440	751,109
98	[illegible] އޮފީސް	10,314	798,633	1,287,060	1,272,038
99	ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ރިލީޖަސް އެފެއާޒް	18,442	1,817,249	2,381,297	3,463,126
100	[illegible]				279,240
101	[illegible] އޮފީސް	37	2,737,103	105,931	125,529
102	ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް [illegible]	10,991	2,554,401	1,394,972	2,427,169
103	[illegible]		4,303,646	12,412,288	15,090,400
104	[illegible] ޑިވެލޮޕްމަންޓް އޮތޯރިޓީ	14,445	2,986,490	3,338,682	4,429,967
105	[illegible]	324	133,230	168,578	187,215
106	[illegible]	2,539	103,882	197,003	196,803
107	[illegible]	1,701	830,510	1,692,746	3,003,338
108	ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ވިމެންސް އެފެއާޒް	3,812	386,685	340,302	404,822
109	[illegible]	40,685	1,458,969	1,932,458	1,822,272
110	[illegible]	4,412	389,757	715,010	1,741,110
111	[illegible] ތަރައްޤީ ކުރުމާބެހޭ ހަރަދު		290,887	1,384,720	850,000
112	[illegible] ތަރައްޤީ ކުރުމާބެހޭ ހަރަދު		2,710	152,500	77,500
113	ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް [illegible]	7,894,417			
114	އެސް. ޓީ. އޯ.	26,799,873			
115	މޯލްޑިވްސް މަނިޓަރީ އޮތޯރިޓީ	8,972,806			
116	މޯލްޑިވްސް [illegible] ކޯ.	3,500,000			
117	އެއަރ މޯލްޑިވްސް	7,105,888			
118	މޯލްޑިވްސް ޕޯޓްސް އޮތޯރިޓީ	5,133,983			
119	[illegible]	527,542			
120	[illegible]	5,102,971			
121	[illegible]	19,223,732		18,000,000	12,000,000
122	[illegible]				
	[illegible]	2,853,415	2,853,415	5,197,050	3,109,610
	[illegible]				13,320,000
	[illegible]	20,000,000	20,000,000	24,480,000	
	[illegible]	19,225,582	19,225,582	3,739,036	80,624,717
	[illegible]	5,700,500	5,700,500	6,300,000	
	[illegible]			5,516,451	
	[illegible]	34,300,000	34,300,000	47,500,000	
	[illegible]			46,100,000	

123 ބޭރުގެ ލޯނު އެހީގެ ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތަކަށް:				
މަސްވެރިކަން	21,857,575	21,857,575	10,765,908	12,812,679
ވައިގެ ދަތުރު ފަތުރު	1,835,335	1,835,335	29,991,465	52,672,288
ކަނޑުގެ ދަތުރު ފަތުރު	7,321,770	7,321,770	4,671,280	8,157,024
ބޯފެނާއި ފާޚާނާއާ ބެހޭ	8,861,615	8,861,615	8,902,503	8,907,273
އިލެކްޓްރިސިޓީ	568,434	568,434	1,708,884	11,392,560
މާލޭ ހައުސިންގ ޕްރޮޖެކްޓް				5,516,451
ތަޢުލީމު				17,280,000
[illegible] ޑިޕާޓްމަންޓް [illegible] [illegible] މަޝްރޫޢުތައް				3,474,000
124 ބޭރުގެ އެހީގެ ކައުންޓަރ ޕާޓް ފަންޑްސް	6,937,824	4,105,147	5,000,000	1,000,000
	486,102,034	441,551,366	659,420,918	905,443,579
125 [illegible] [illegible] ބަދަލުކުރުވަން ޖެހި			71,097,706	
ޖުމްލަ	486,102,034	441,551,366	730,518,624	905,443,579